

Analiza i modelowanie wymagań

Przed kontraktem i po jego podpisaniu

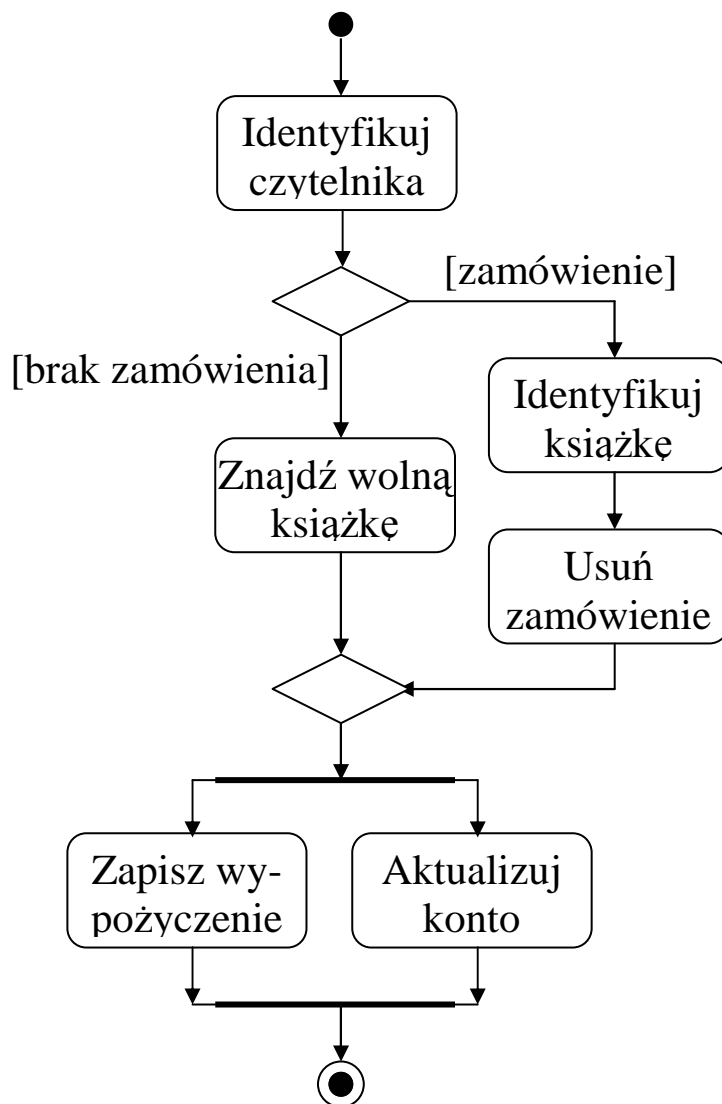
– różne poziomy szczegółowości

Proces analizy wymagań

- Rozpoznanie dziedziny zastosowania
  - pozyskanie danych
  - procesy biznesowe
  - obszary tematyczne
- Wstępna analiza obszarów tematycznych
  - identyfikacja zadań i danych
  - model przepływu zadań
  - wizja obszaru
- Identyfikacja i dokumentacja przypadków użycia
  - model przypadków użycia
  - model dziedziny problemu
  - pozostałe wymagania

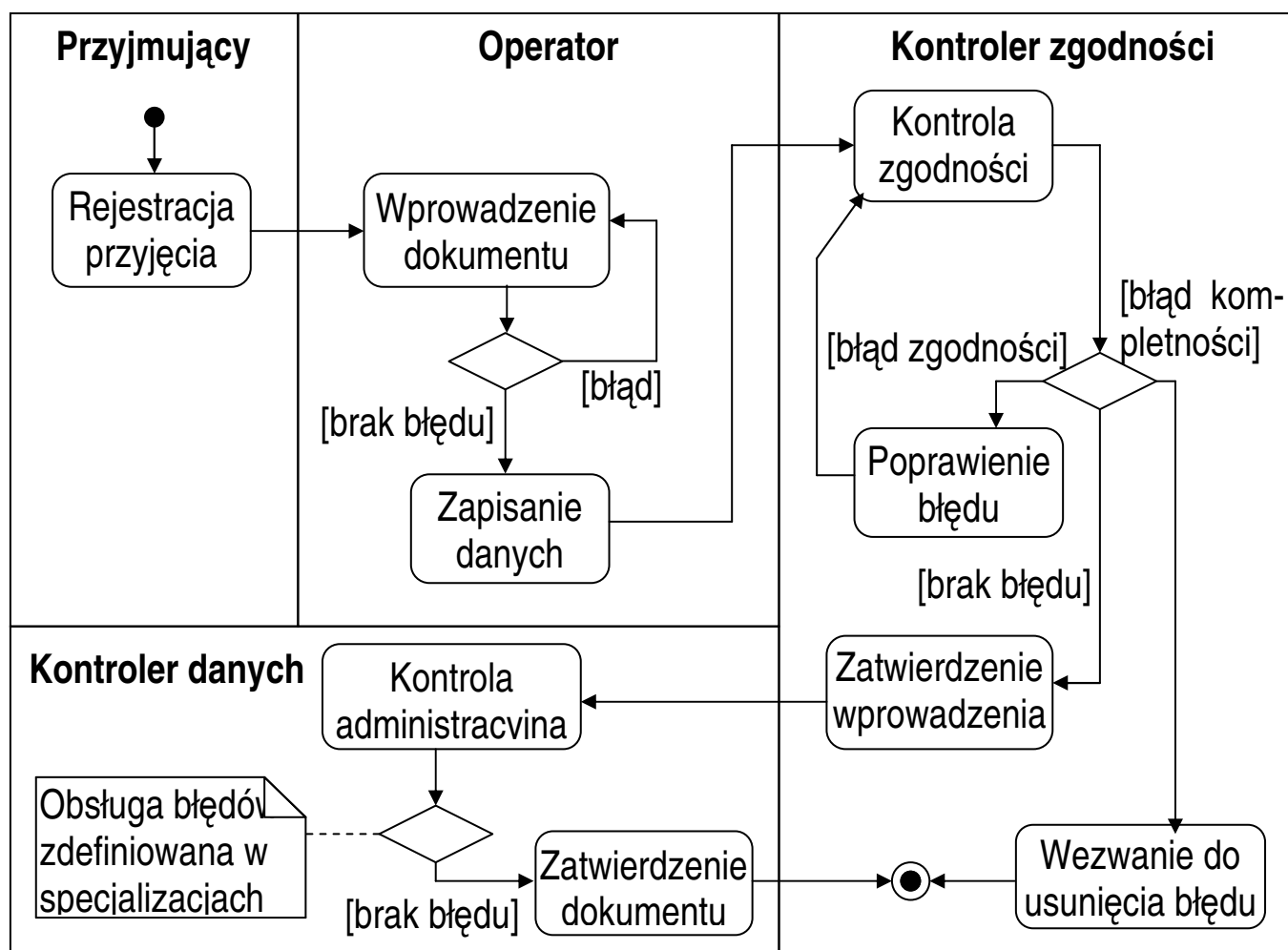
Diagram aktywności (activity diagram)

- Model przepływu sterowania
- Rozszerzona sieć działań

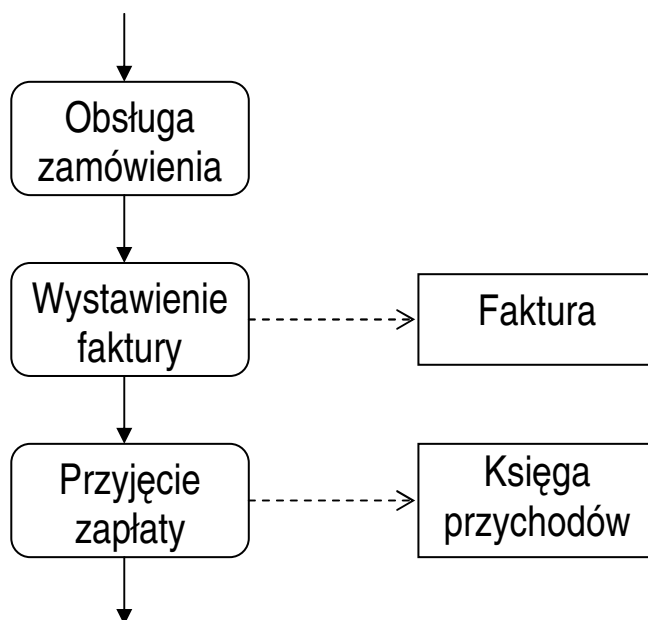
Wskazanie odpowiedzialności

- Notki
- Boksy (pasy)

Wskazanie obiektu czynności

- Relacja zależności

Zastosowanie diagramów aktywności

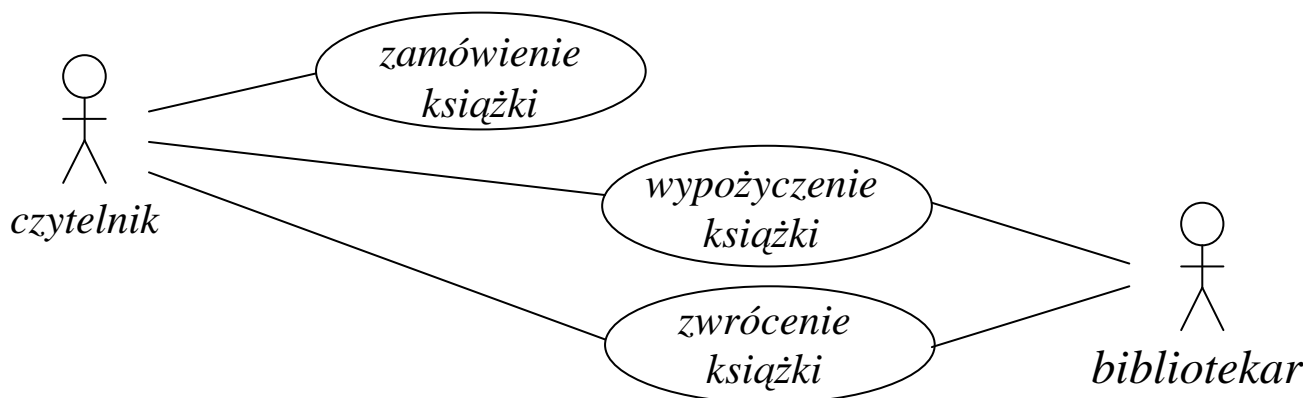
- Kolejność wykonania czynności
  - procesy biznesowe (*workflow*)
  - scenariusze przypadków użycia
  - algorytmy
- Reprezentacja hierarchiczna

Metoda przypadków użycia (use case)

- Identyfikacja użytkowników
- Modelowanie procedur biznesowych

Model przypadków użycia

- Elementy modelu
  - aktor
  - przypadek użycia
  - relacje
- Reprezentacja graficzna

Scenariusz przypadku użycia

zamówienie książki

- **Scenariusz główny**

1. System prezentuje ekran wyszukiwania.
2. *Czytelnik* wprowadza dane bibliograficzne.
3. System przeszukuje katalog i wyświetla listę pozycji (tytułów).
4. *Czytelnik* przegląda listę i wybiera pozycję.
5. System wyświetla listę książek.
6. *Czytelnik* zamawia wolną książkę.
7. System wyświetla okno logowania.
8. *Czytelnik* wprowadza nazwę i hasło.
9. System autoryzuje czytelnika.
10. System potwierdza przyjęcie zamówienia.

- **Scenariusz alternatywny 1 (odmowa autoryzacji)**

- 1 – 8. Jak w scenariuszu głównym.
9. System odmawia autoryzacji: powrót do kroku 7.

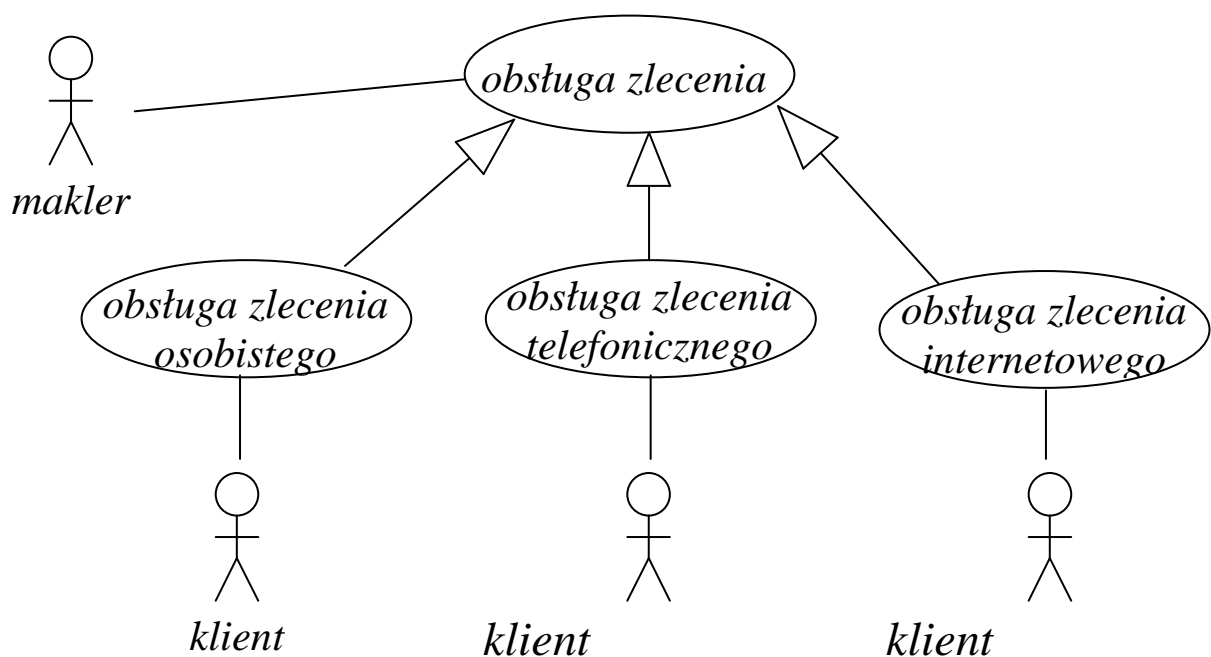
- **Scenariusz alternatywny 2 (brak wolnej książki)**

- 1 – 5. Jak w scenariuszu głównym.
6. Brak wolnej książki: czytelnik zapisuje się do kolejki.
7. System wyświetla okno logowania.
8. *Czytelnik* wprowadza nazwę i hasło.
9. System autoryzuje czytelnika.
10. System potwierdza zapisanie do kolejki.

Generalizacja

- Ogólny schemat i specyficzne realizacje
- Ten sam cel
- Różni aktorzy

Przykład: biuro maklerskie

obsługa zlecenia

1. Makler przyjmuje zlecenie i wprowadza do systemu BM.
2. System BM blokuje środki na rachunku klienta.
3. System BM przekazuje zlecenie do systemu Warset.

obsługa zlecenia telefonicznego

- 1.1. Makler odbiera i wprowadza do systemu BM dane klient .
- 1.2. Makler odbiera i wprowadza do systemu hasło klienta.
- 1.3. System potwierdza autoryzację klienta.
- 1.4. Makler odbiera i wprowadza zlecenie do systemu BM.
- 2 – 3. Jak w przypadku generalizującym.

obsługa zlecenia internetowego

.....

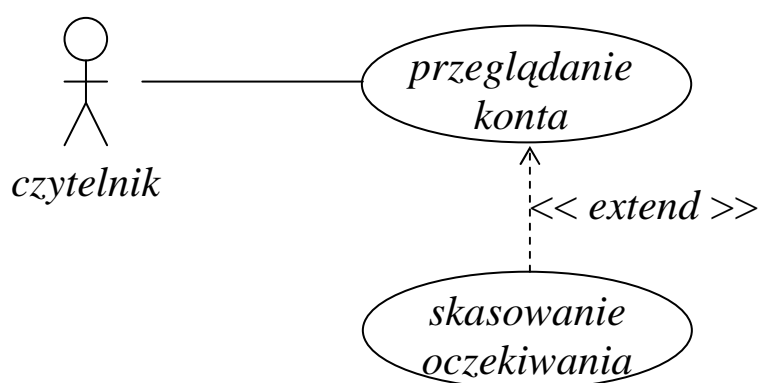
obsługa zlecenia osobistego

.....

Rozszerzenie

- Typowy schemat i dodatkowe czynności
- Określone punkty rozszerzenia
- Brak odrębnych aktorów

Przykład: system biblioteczny

przeglądanie konta

1. Czytelnik wybiera opcję przeglądania konta.
2. System wyświetla okno logowania.
3. Czytelnik wprowadza nazwę i hasło.
4. System autoryzuje czytelnika.
5. System wyświetla stan konta (*kasowanie*).
6. Czytelnik wybiera następną opcję.

skasowanie zamówienia

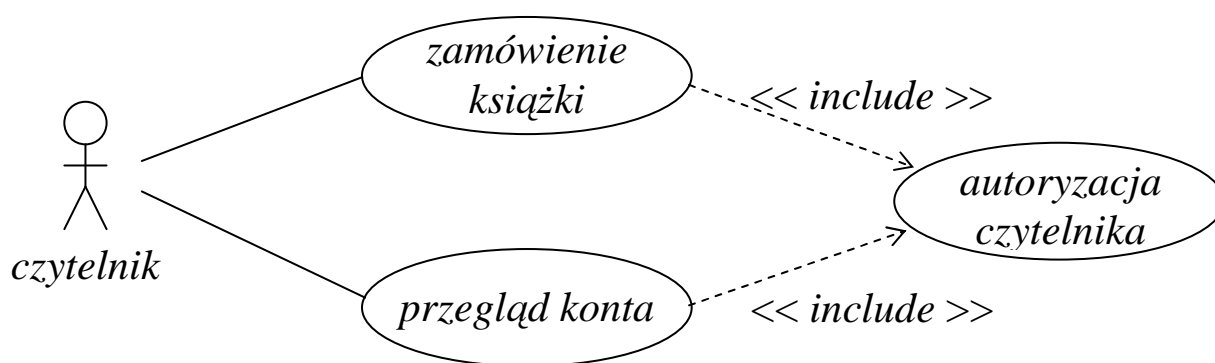
wstawić w punkcie rozszerzenia *kasowanie*:

1. Czytelnik kasuje zamówienie.
2. System potwierdza skasowanie zamówienia.

Zawieranie

- Wyodrębnienie fragmentu przypadku użycia
- Możliwe fragmenty wspólne
- Brak odrębnych aktorów

Przykład: system biblioteczny.

zamówienie książki

1. System prezentuje ekran wyszukiwania.
2. *Czytelnik* wprowadza dane bibliograficzne.
3. System przeszukuje katalog i wyświetla listę pozycji (tytułów).
4. *Czytelnik* przegląda listę i wybiera pozycję.
5. System wyświetla listę książek.
6. *Czytelnik* zamawia wolną książkę.
7. **Wykonaj autoryzację czytelnika.**
8. System potwierdza przyjęcie zamówienia.

autoryzacja czytelnika

1. System wyświetla okno logowania.
2. *Czytelnik* wprowadza nazwę i hasło.
3. System autoryzuje czytelnika.

Przykład: system biblioteczny

- przeglądanie katalogu i zamawianie przez Internet
- kolejka do zwolnienia pozycji
- różne kategorie książek i czytelników

- **Aktorzy**

czytelnik, bibliotekarz.

- **Przypadki użycia** (istotne dla czytelnika)

<i>przeglądanie katalogu,</i>	<i>zamówienie książki,</i>
<i>wypożyczenie książki,</i>	<i>zwrócenie książki,</i>
<i>zapisanie do kolejki,</i>	<i>przeglądanie konta,</i>
<i>usunięcie zamówienia,</i>	<i>usunięcie z kolejki.</i>

- **Przypadki użycia** (istotne dla bibliotekarza)

<i>dodanie czytelnika,</i>	<i>usunięcie czytelnika,</i>
<i>dodanie książki,</i>	<i>usunięcie książki.</i>

Ograniczenie zakresu modelu

Inni aktorzy, np.: *konserwator,*
magazynier — pomijamy.

Inne przypadki, np.: *wycofanie książki,*
przywrócenie książki,
przeniesienie książki — pomijamy.

przeglądanie katalogu

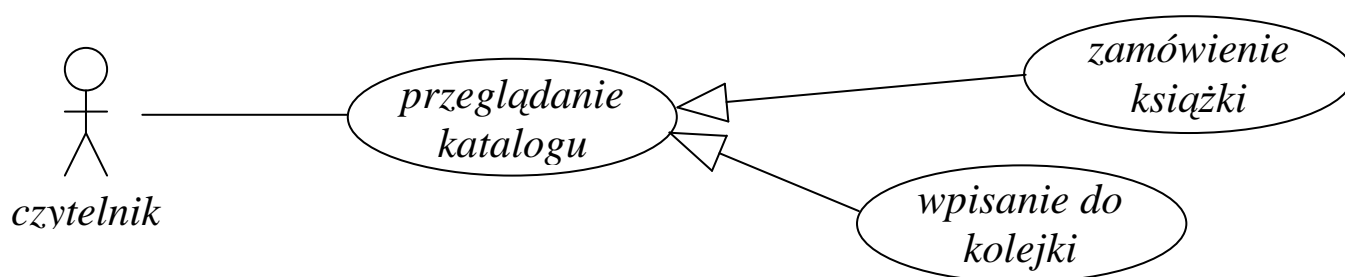
1. System prezentuje ekran wyszukiwania.
2. Czytelnik wprowadza dane bibliograficzne.
3. System przeszukuje katalog i wyświetla listę pozycji (tytułów).
4. Czytelnik przegląda listę i wybiera pozycję.
5. System wyświetla listę książek.

zamówienie książki (specjalizacja przeglądania):

- 1–5. Jak w przypadku generalizującym.
6. Czytelnik zamawia wolną książkę.
7. Wykonaj autoryzację czytelnika.
8. System potwierdza przyjęcie zamówienia.

wpisanie do kolejki (specjalizacja przeglądania):

- 1–5. Jak w przypadku generalizującym.
6. Brak wolnej książki: czytelnik zapisuje się do kolejki oczekiwania na daną pozycję (tytuł).
7. Wykonaj autoryzację czytelnika.
8. System potwierdza zapisanie do kolejki.

autoryzacja czytelnika — b.z. jak poprzednio.

Alternatywa: rozszerzenie?

przeglądanie konta

1. Czytelnik wybiera opcję przeglądania konta.
2. Wykonaj autoryzację czytelnika.
3. System wyświetla stan konta (*operacje*).

skasowanie zamówienia

wstawić w punkcie rozszerzenia *operacje*:

1. Czytelnik kasuje zamówienie.
2. System potwierdza skasowanie zamówienia.

usunięcie z kolejki

wstawić w punkcie rozszerzenia *operacje*:

1. Czytelnik usuwa wpis w kolejce.
2. System potwierdza usunięcie z kolejki.

wypożyczenie książki

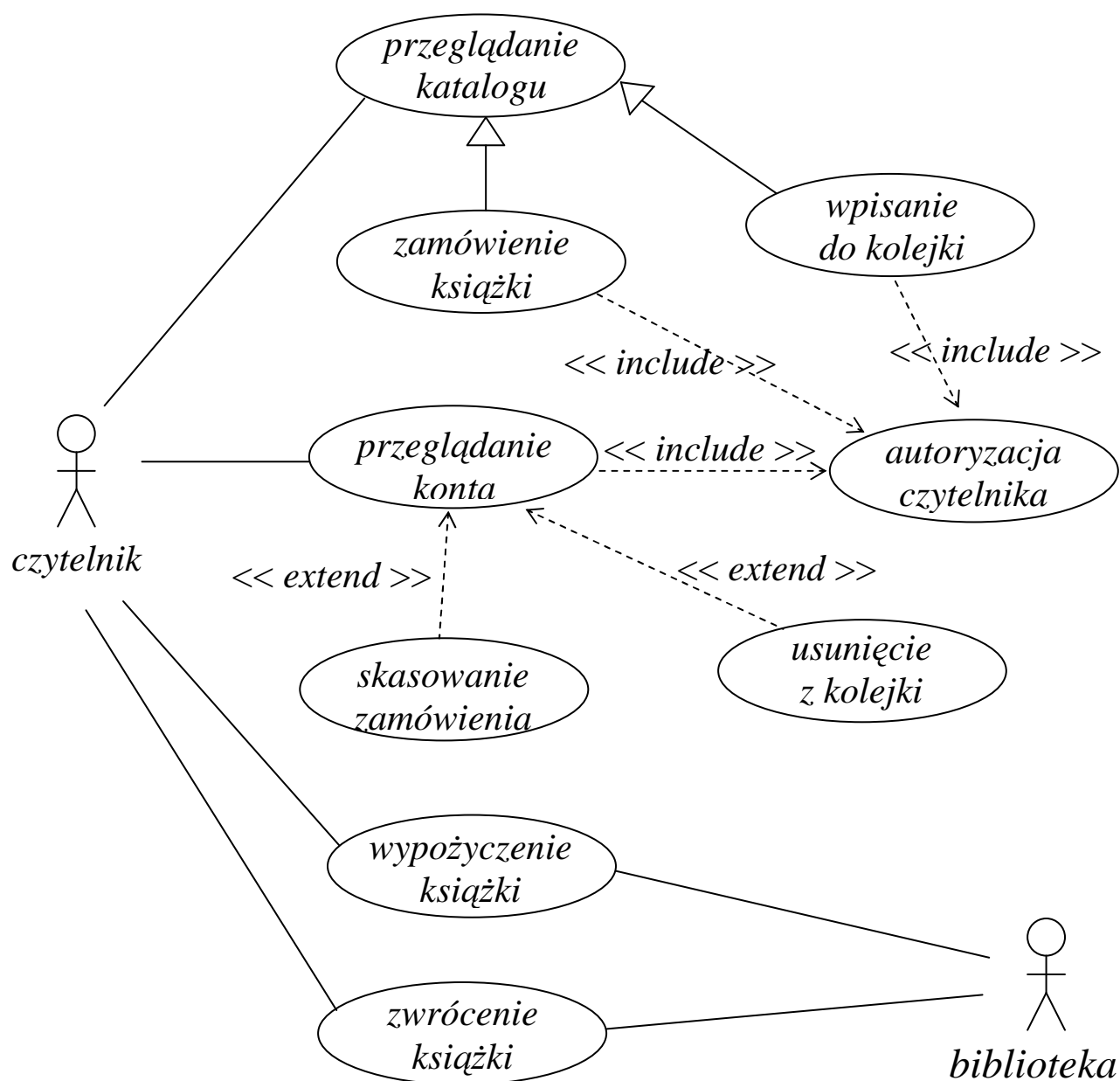
1. Identyfikacja karty czytelnika.
2. Identyfikacja książki.
3. System usuwa zamówienie.
4. System zapisuje wypożyczenie.

zwrócenie książki

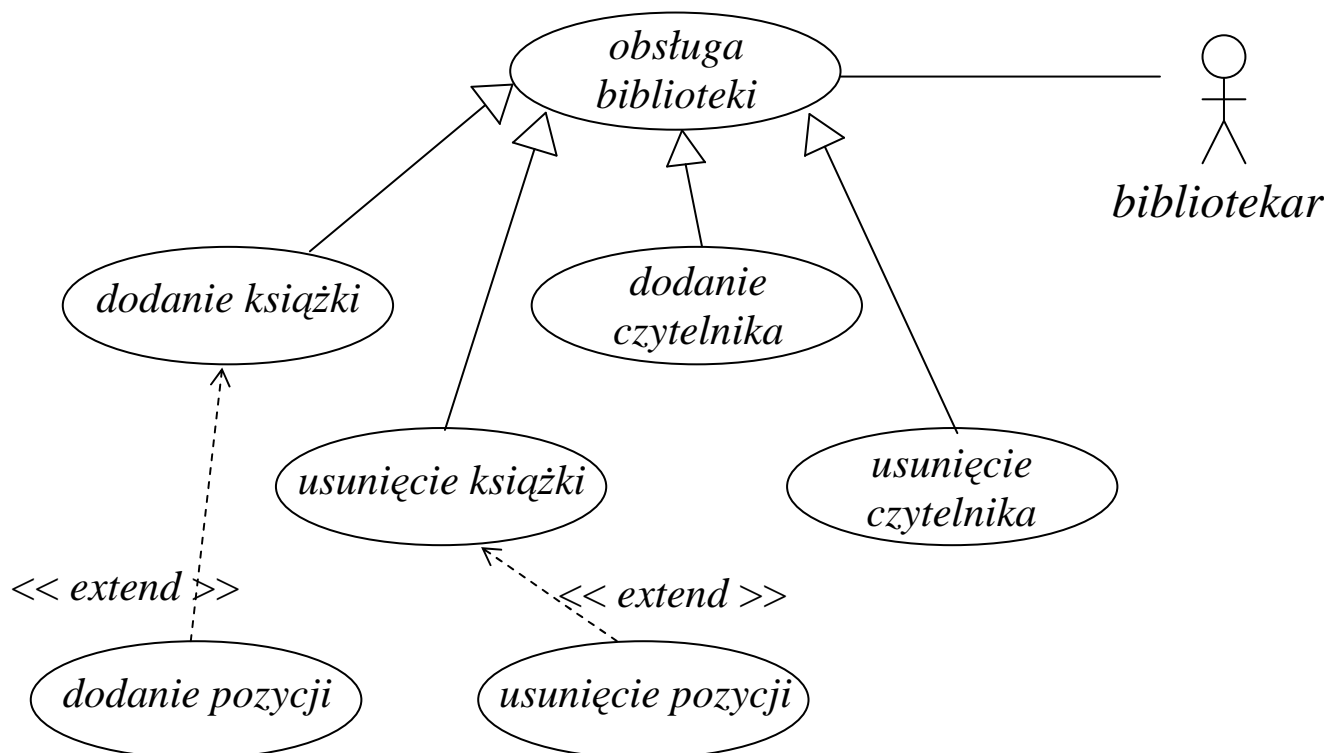
1. Identyfikacja książki.
2. System usuwa wypożyczenie.
3. System wyszukuje oczekującego i rezerwuje dla niego książkę

Model z punktu widzenia czytelnika

Model z punktu widzenia utrzymania biblioteki

Specyfikacja modelu

- Lista przypadków użycia (model graficzny)
- Scenariusze
- Reguły biznesowe

Przykład: system biblioteczny

1. Okres wypożyczenia:

- książki z wypożyczalni studenckiej — na 2 miesiące
- książki z antresoli — na 2 tygodnie
- książki swobodnego dostępu — na 1 tydzień

2. Liczba książek wypożyczonych:

- pracownicy — 3
- doktoranci i studenci — 2

3. Książki z czytelni:

- pracownicy — na 1 miesiąc
- doktoranci — na 1 tydzień
- podczas wakacji ?

4. Opłata za opóźnienie zwrotu:

- czy wszyscy płacą tyle samo ?
- jeśli termin w niedzielę ?

5. Biblioteki płacą za wypożyczenie:

- okres wypożyczenia ?
- stawka ?

Podsumowanie: metoda przypadków użycia

1. Identyfikacja aktorów
2. Określenie przypadków użycia
3. Określenie reguł biznesowych
4. Uporządkowanie modelu
5. Dokumentacja modelu
6. Budowa modelu dziedziny

Uwagi:

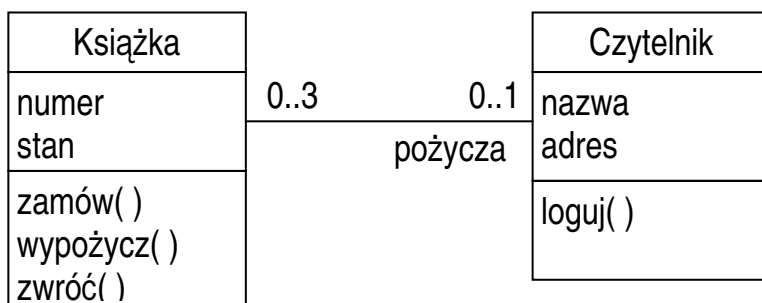
- Pożądany prototyp
- Brak odniesień projektowych
- Dalsze zastosowania modelu

Modelowanie dziedziny problemu

- Wyodrębnienie obiektów dziedziny problemu
  - analiza pojęć
  - analiza scenariuszy
  - określenie atrybutów
- Porządkowanie dziedziny
  - klasyfikacja obiektów
  - identyfikacja związków klas
  - dokumentowanie
- Określenie typów zachowań
  - identyfikacja stanów obiektu
  - identyfikacja zmian
  - dokumentowanie

Diagram klas

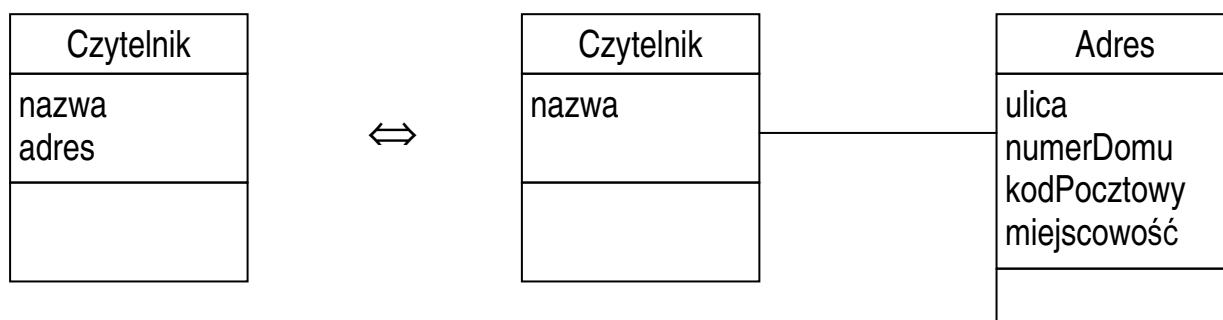
- Model statycznej struktury problemu
- Elementy modelu
  - klasy
  - relacje (*uogólnienie, stowarzyszenie*)
- Reprezentacja graficzna

Perspektywy widzenia modelu

- **Model pojęciowy**

- model analizy
- pokazuje klasy i atrybuty, relacje klas
- brak szczegółów implementacyjnych

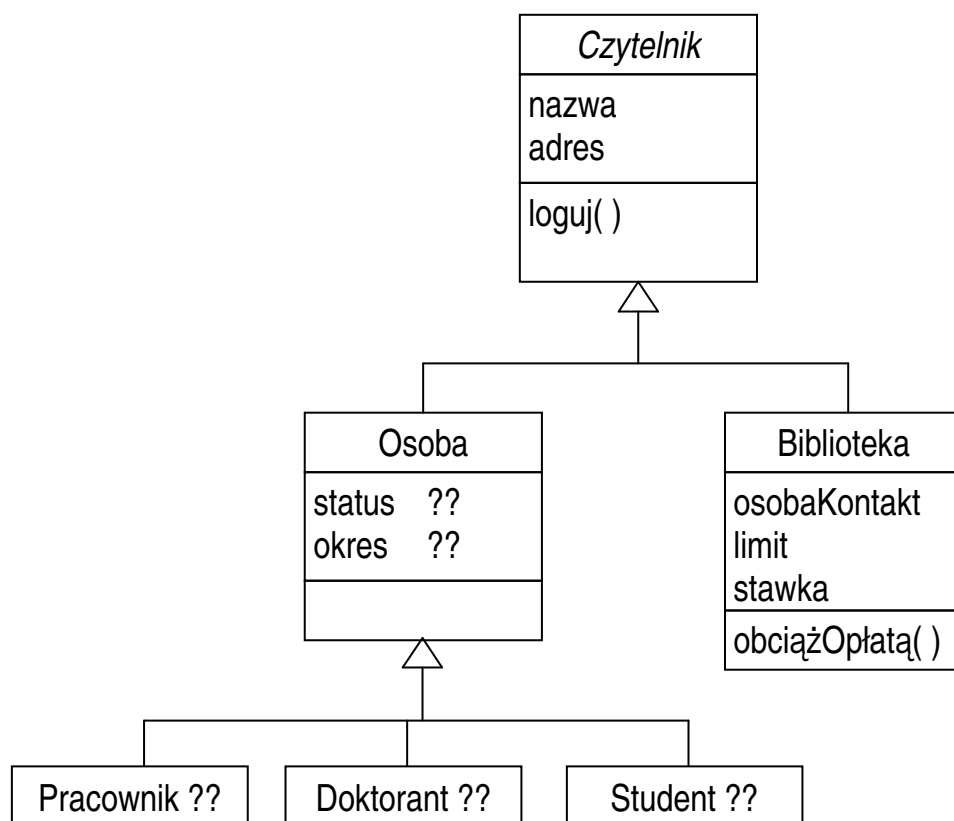

- **Model projektowy (programistyczny)**

- model projektu i implementacji
- określa strukturę danych (pola) i metody klas
- klasyfikacja opisuje hierarchię dziedziczenia

Uogólnienie

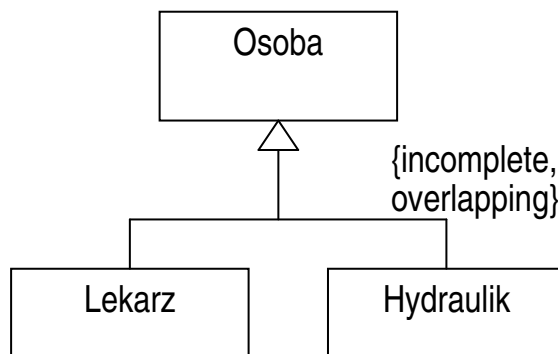
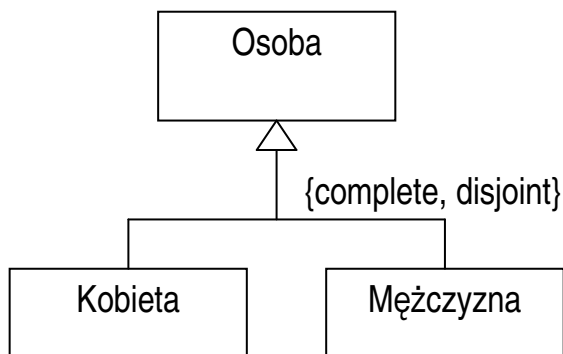
Klasyfikacja, modele na różnych poziomach abstrakcji

- **Model pojęciowy**
  - klasyfikacja bytów
- **Model projektowy**
  - hierarchia interfejsów i dziedziczenia

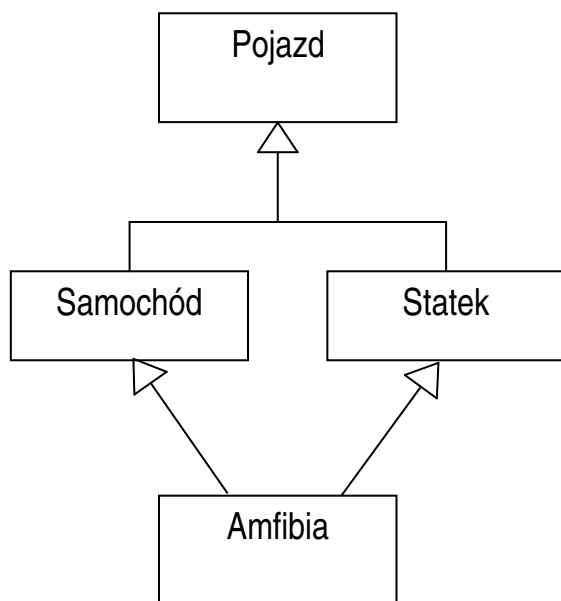

- Ograniczenia klasyfikacji

domyślnie: incomplete, disjoint

?? Spójność diagramu

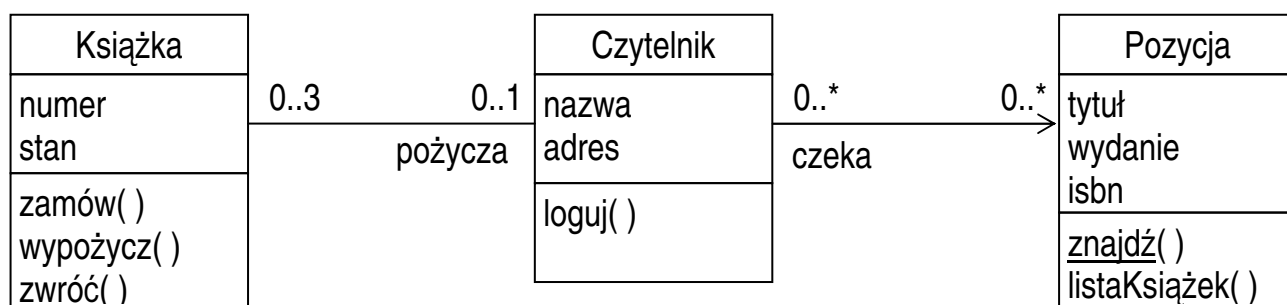

Asocjacja

Trwałe powiązania między obiektami, niekoniecznie typu 1–1

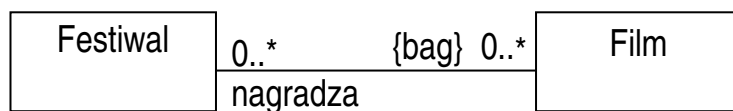
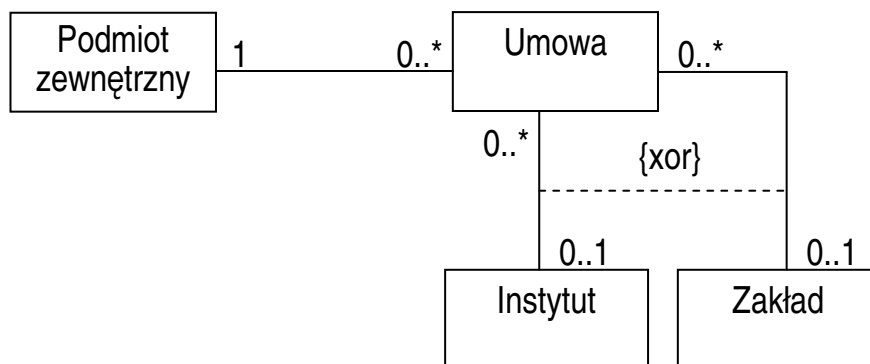
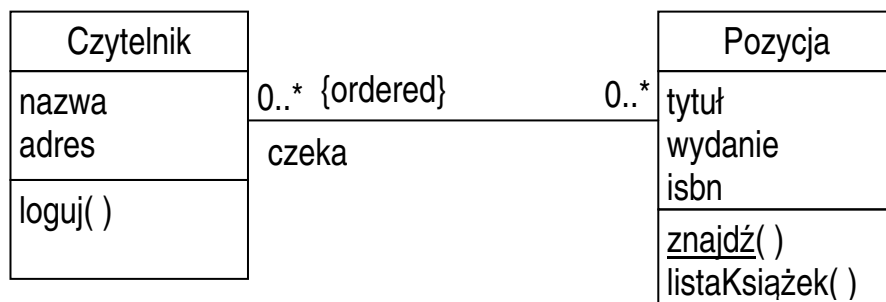
Opis relacji:

- krotność
- nazwa
- kierunek

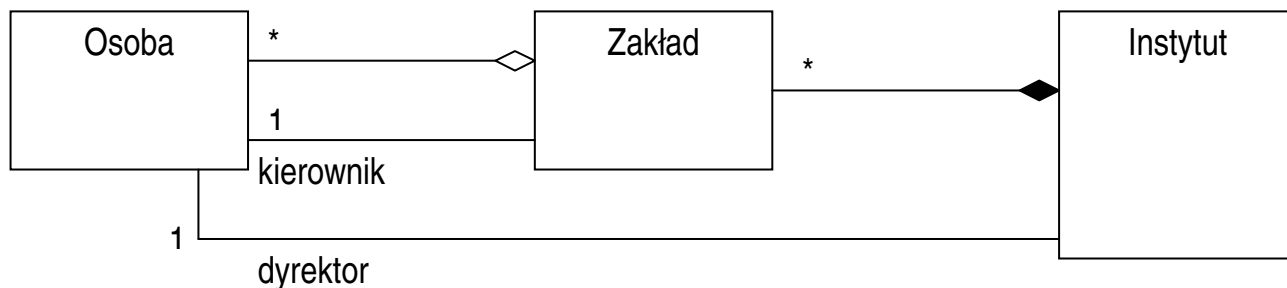
- **Model pojęciowy**
  - związek pojęciowy między klasami
- **Model projektowy**
  - operacje nawigowania między obiektami
  - operacje umożliwiające tworzenie relacji
  - pola klas wskazujące powiązania

- Ograniczenia asocjacji

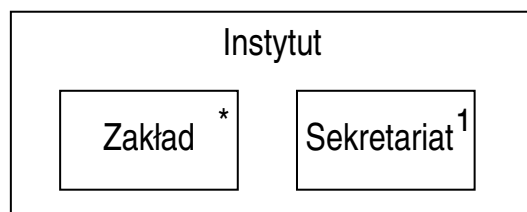

Agregacja

Szczególny przypadek asocjacji: związek typu całość – część

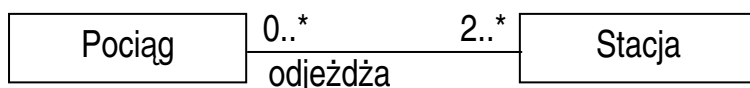
Złożenie lub zawieranie (*composition*)

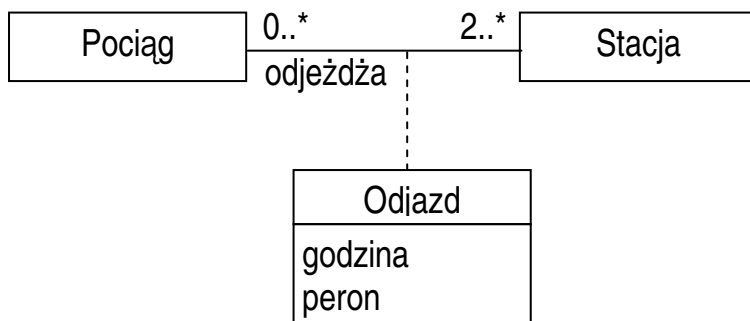
Klasy asocjacyjne

- Klasa jest zbiorem obiektów
  - element klasy (obiekt) opisują wartości atrybutów.
- Asocjacja dwóch klas jest relacją tzn. zbiorem par obiektów
  - element relacji (parę obiektów) opisują atrybuty obiektów.

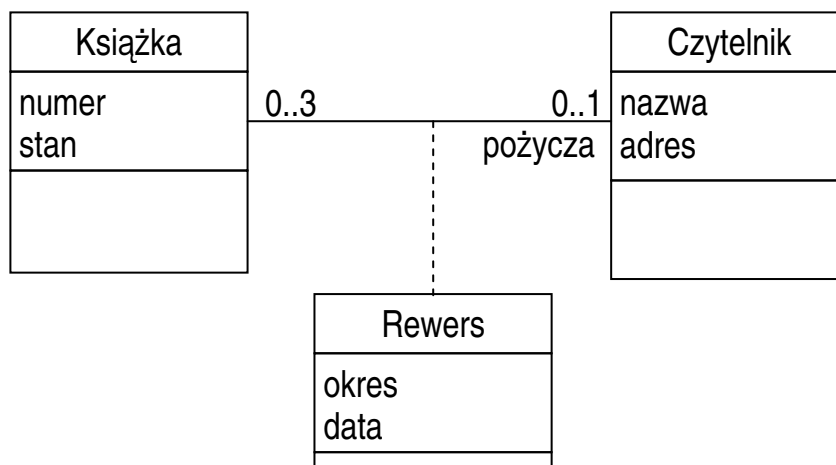
Asocjacja nie ma atrybutów.

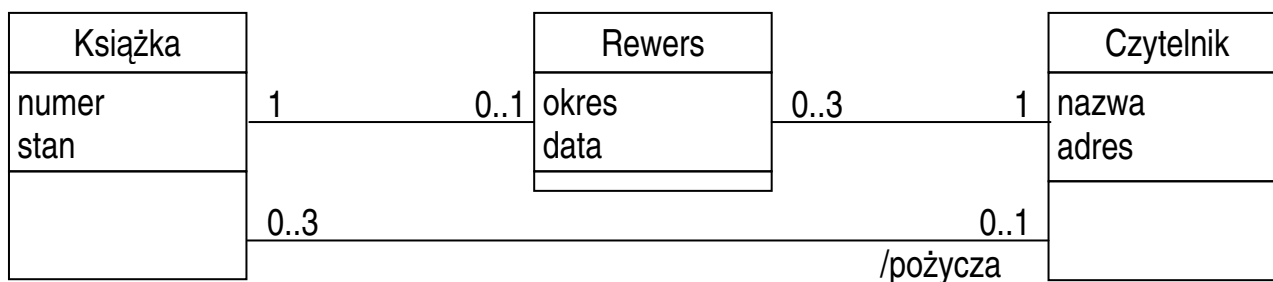
→ do kogo należy atrybut **godzina odjazdu** ?

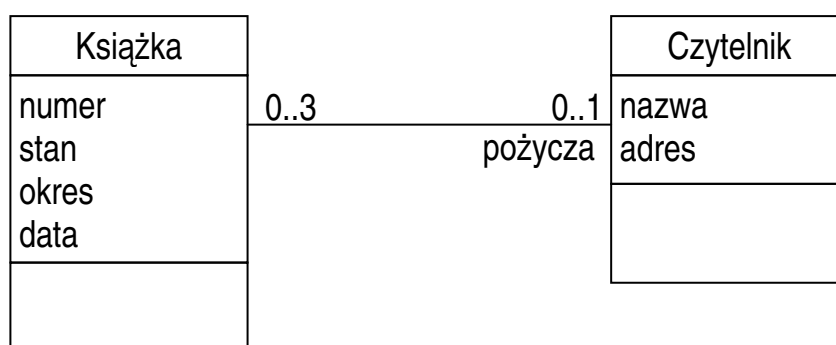
- Klasa asocjacyjna

- Wariant alternatywny — zwykła klasa.

- Trzeci wariant — dodatkowe atrybuty

Zastosowanie diagramów klas

1. Modelowanie dziedziny problemu

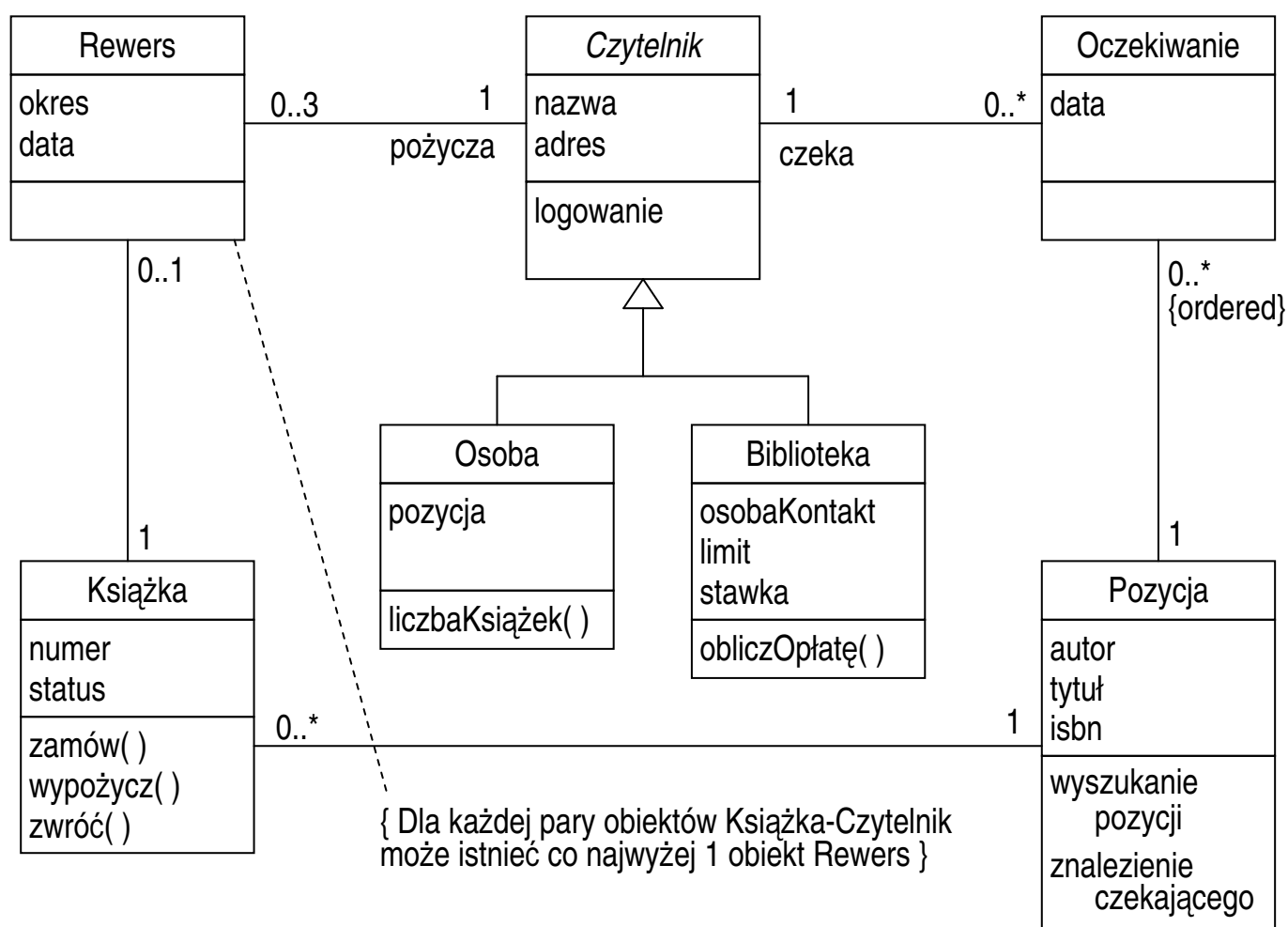
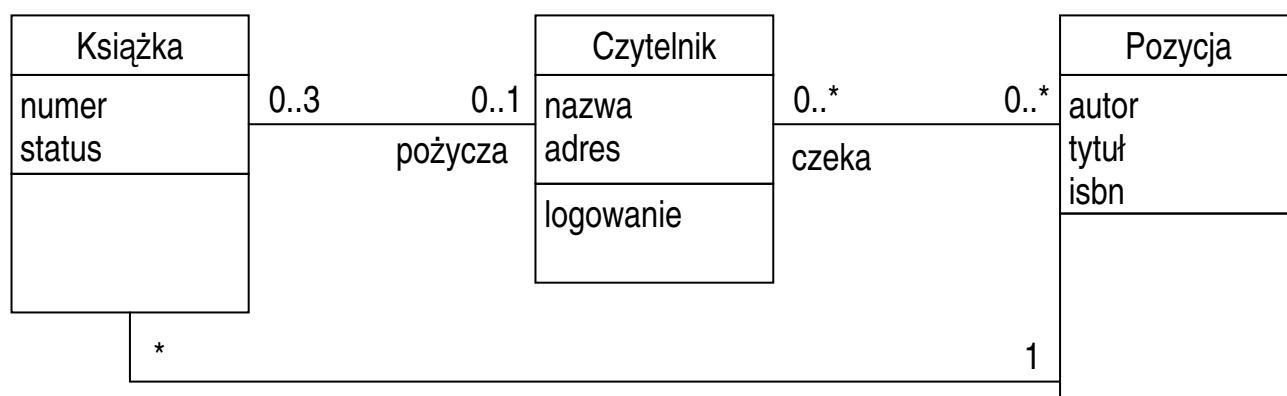
- wyodrębnienie klas w dziedziny problemu
- pokazanie relacji klas (model pojęciowy)
- analiza relacji
- nieformalny opis odpowiedzialności

2. Projektowanie logicznej struktury aplikacji

- określenie zachowań ($\rightarrow$ operacje i metody, nowe klasy)
- porządkowanie hierarchii klas (model projektowy)
- wyodrębnienie modelu bazy danych
- powiązanie z interfejsem użytkownika

3. Projektowanie fizycznej struktury aplikacji

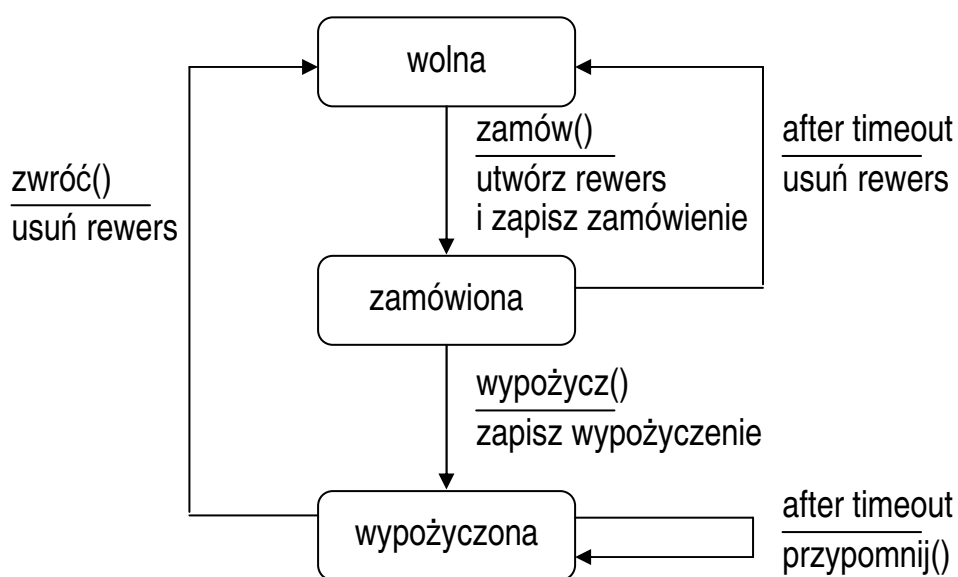
- określenie komponentów i ich interfejsów
- uporządkowanie hierarchii dziedziczenia
- określenie klas implementujących operacje

Przykład: system biblioteczny

Diagram stanów

- Model zachowania obiektów pewnej klasy
- Elementy modelu
  - stany
  - przejścia między stanami
- Reprezentacja graficzna

- Model formalny — teoria automatów (*finite state machine*)

- **Opis stanu w języku UML**

<i>nazwa</i>	ciąg znaków (mogą istnieć stany bez nazwy)
<i>entry/akcja()</i>	akcja wejściowa
<i>exit/akcja()</i>	akcja wyjściowa
<i>zdarzenie/akcja()</i>	akcja wewnętrzna
<i>zdarzenie/defer</i>	zdarzenie zapamiętywane
<i>do/działanie</i>	czynność (procedura) wykonywana w stanie

- **Opis przejścia**

zdarzenie[dozór]/akcja

<i>zdarzenie</i>	zdarzenie wywołujące przejście
<i>dozór</i>	warunek logiczny umożliwiający przejście
<i>akcja()</i>	akcja wykonywana podczas przejścia

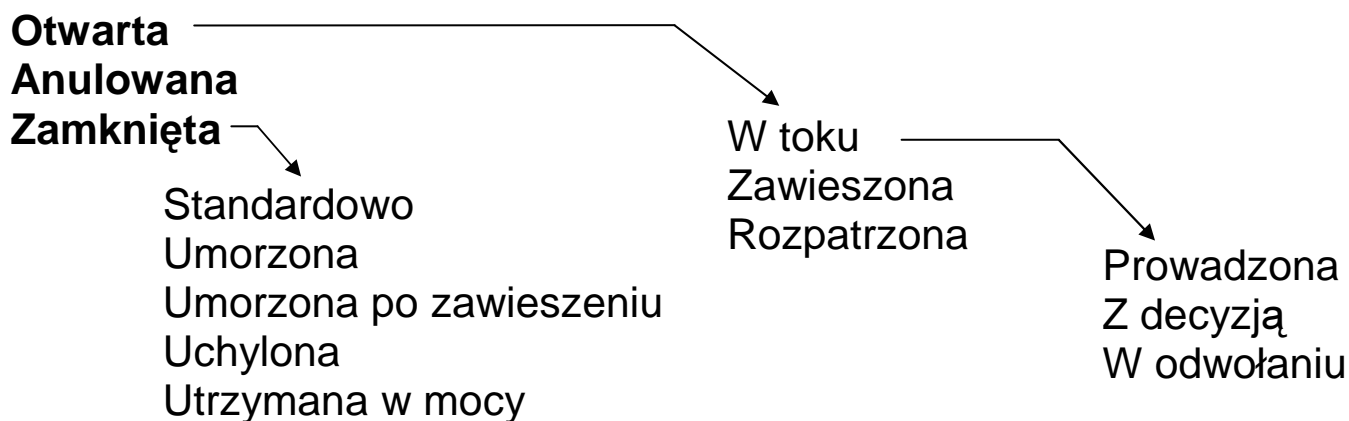
Zdarzenie:

- wywołanie metody
- spełnienie warunku *when warunek*,
- czasowe *after okres*.

Hierarchia stanów

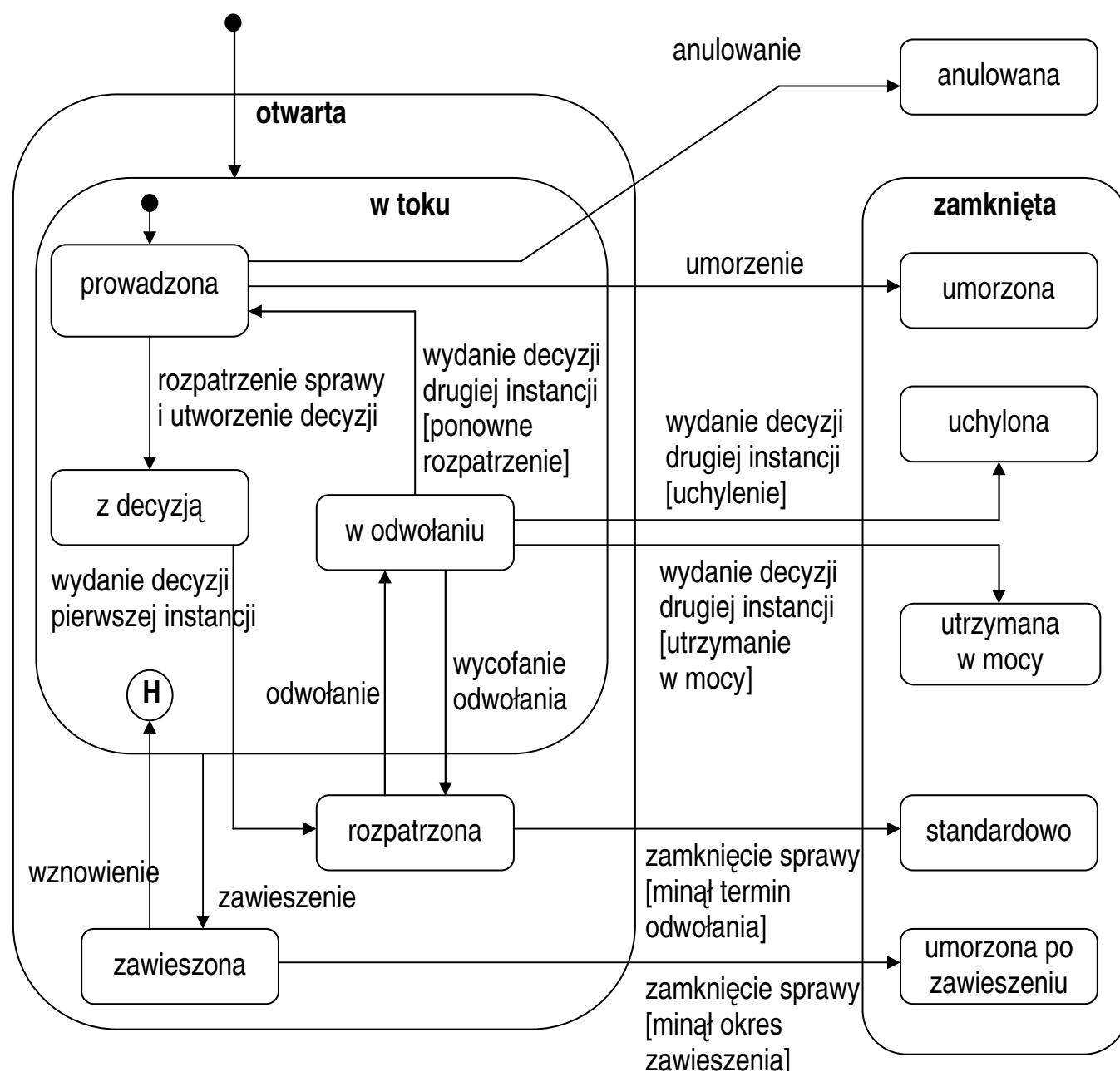
- Modelowanie na różnych poziomach abstrakcji
- Grupa pokrewnych stanów → nadstan (stan złożony)

Przykład: stany sprawy administracyjnej w systemie IACS.

Reguły przetwarzania sprawy są w różnych stanach różne

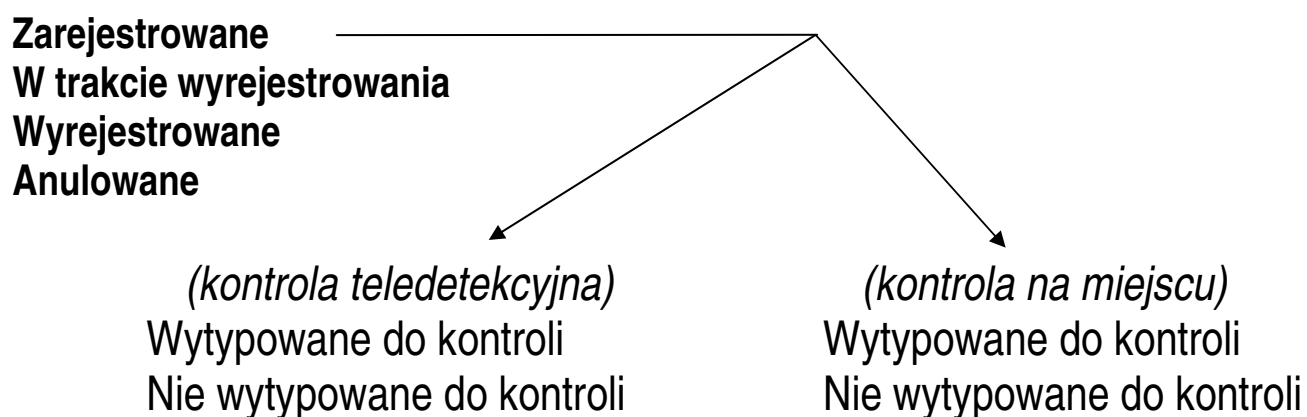
Diagram stanów sprawy

Stany równoległe

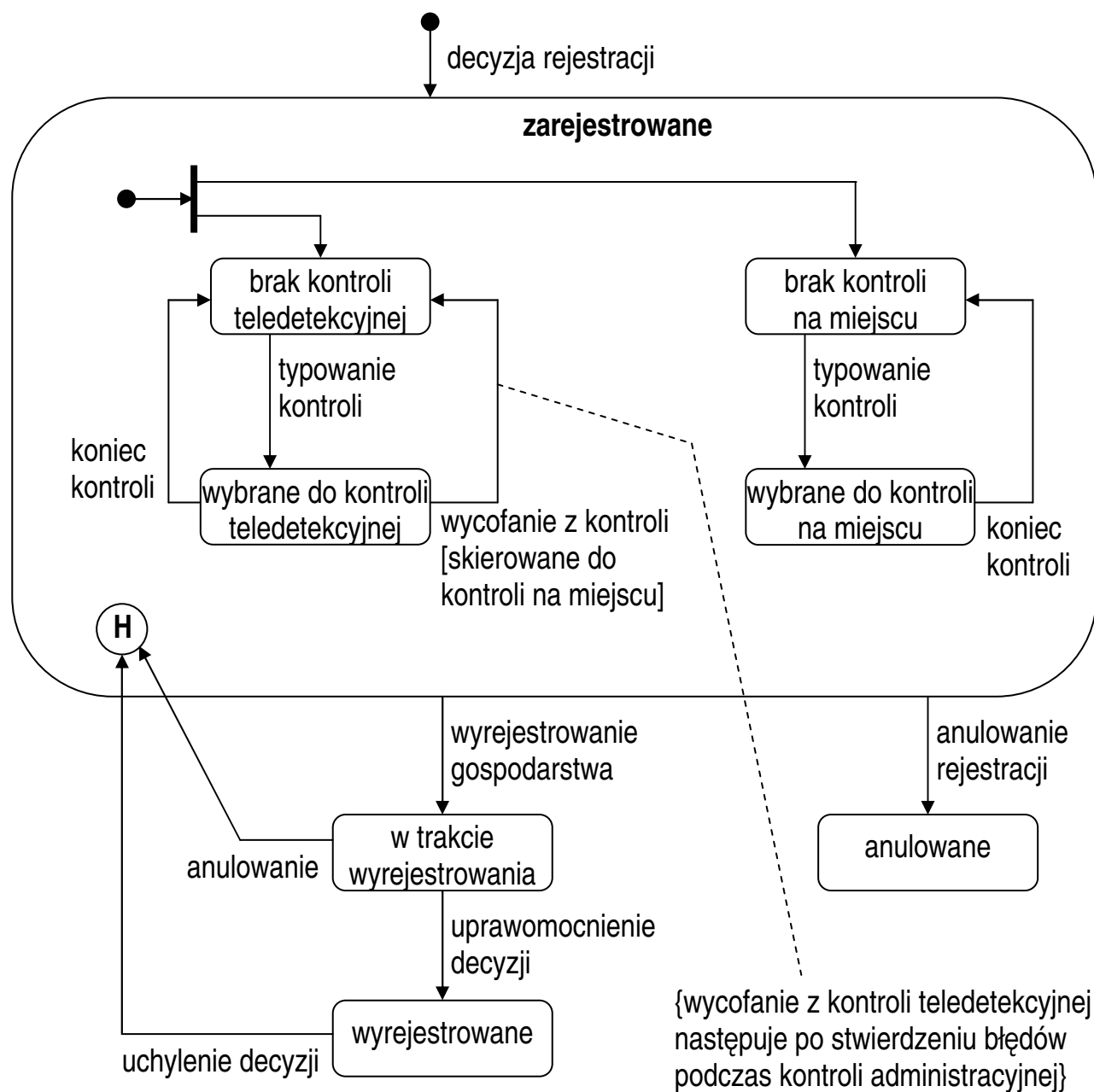
- Różne wymiary zachowania → niezależne pod-diagramy

Przykład: stany gospodarstwa rolnego w systemie IACS.

Typowanie obydwu rodzajów kontroli są niezależne

Diagram stanów kontroli gospodarstwa

→ Równoległe grafy stanów można formalnie połączyć w jeden automat sekwencyjny.

Zastosowanie diagramów stanów

Modelowanie dynamiki obiektów

1. Pierwszy model dotyczy obiektów z dziedziny aplikacji (model dziedziny)

Stany opisują różne typy zachowań:

- różne sposoby reagowania obiektu
- możliwość wykonania różnych zbiorów operacji

2. Później obejmuje wszystkie obiekty o ciekawej dynamice (szczególnie takich, które pełnią rolę sterującą)

Opis stanowy ułatwia weryfikację poprawności

3. Podczas implementacji diagramy stanu ułatwiają kodowanie (algorytmiczne przejście do kodu programu)

→ *Opis automatowy jest szczególnie ważny w systemach R-T*

Projektowanie logicznej struktury aplikacji

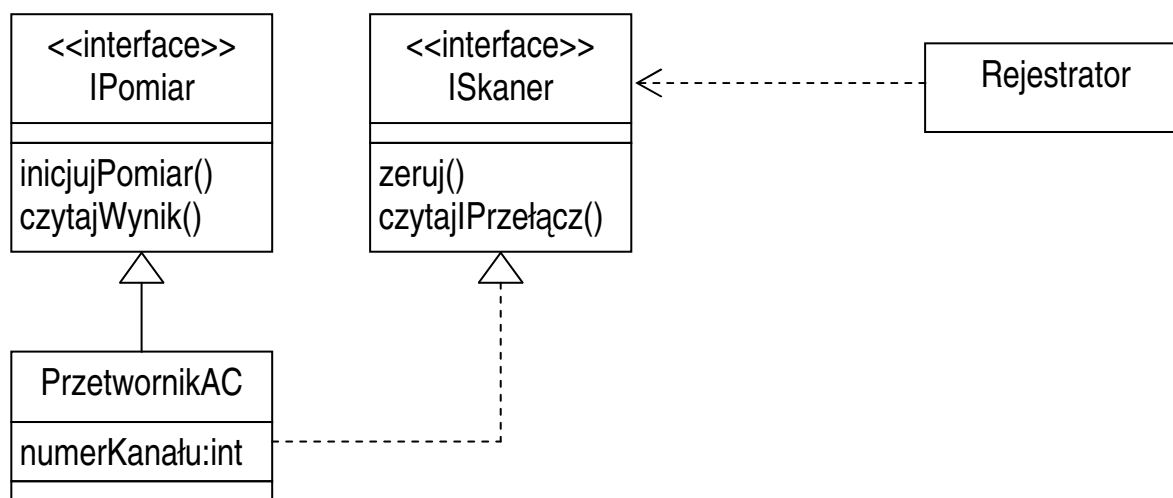
- Weryfikacja diagramu klas
  - hierarchia dziedziczenia
  - analiza asocjacji
  - reguły biznesowe
- Określenie modelu danych
  - obiekty trwałe
  - atrybuty i metody
  - hierarchia dziedziczenia
- Określenie struktury i zachowania aplikacji
  - powiązanie z interfejsem użytkownika
  - powiązanie z bazą danych
  - określenie modelu współdziałania

Diagram klas

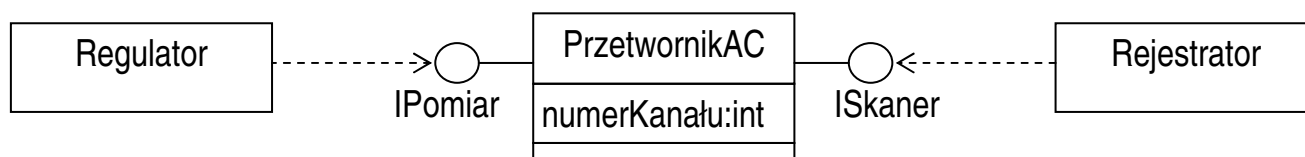
Interfejsy

- Metod realizujących operacje interfejsu może dostarczyć:
  - klasa pochodna (relacja **generalizacji**)
  - inna klasa lub komponent systemu (relacja **realizacji**)

- Klasa używająca interfejsu jest z nim w relacji **zależności**

Notacja alternatywna

Dodatkowe elementy opisu

- stereotypy
  - <<interface>>   tylko operacje (brak atrybutów i metod)
  - <<type>>   tylko atrybuty i operacje (brak metod)
  - <<business>>   klasa bierna, nie inicjuje działań
- metki
  - { abstract }   klasa abstrakcyjna (też *kursywa*)
  - { root }   klasa najwyższa w hierarchii generalizacji
  - { leaf }   klasa najniższa w hierarchii generalizacji
  - { persistent }   klasa reprezentująca obiekty bazy danych

Opis atrybutów

- **Model pojęciowy** – nazwa i nieformalny opis znaczenia
- **Model projektowy** – pełna specyfikacja postaci:

widoczność nazwa [krotność] : typ = wartość-domyślna { właściwości }

widoczność określa dostępność atrybutu w modelu:

- +   dostęp publiczny
- #   dostęp chroniony
- dostęp prywatny

krotność określa liczbę wartości danego atrybutu, np.:

- 1   atrybut obowiązkowy
- 0..1   atrybut opcjonalny
- k lub k..n   postać ogólna

właściwości definiują dodatkowe cechy atrybutu:

- changeable   atrybut modyfikowalny bez ograniczeń
- addOnly   brak możliwości usuwania (krotność > 1)
- frozen   atrybut stały (ustawiany podczas inicjalizacji)

Wyróżnienia:

- atrybuty klasowe: podkreślenie

Opis operacji

- **Model pojęciowy** – brak lub odpowiedzialności
- **Model projektowy** – pełna specyfikacja postaci:

widoczność nazwa (lista-argumentów) : typ { właściwości }

widoczność określa dostępność operacji w całym modelu

lista-argumentów określa argumenty operacji:

sposób-przekazywania nazwa : typ = wartość-domyślna

sposób-przekazywania

in przekazanie przez wartość
out przekazanie przez referencję
inout przekazanie przez referencję

właściwości definiują dodatkowe cechy operacji:

leaf	operacja nie jest polimorficzna
isQuery	operacja nie zmienia atrybutów
sequential	wymaga sekwencyjnego działania obiektu
guarded	wykonywana rozłącznie z innymi
concurrent	wykonywana współbieżnie z innymi

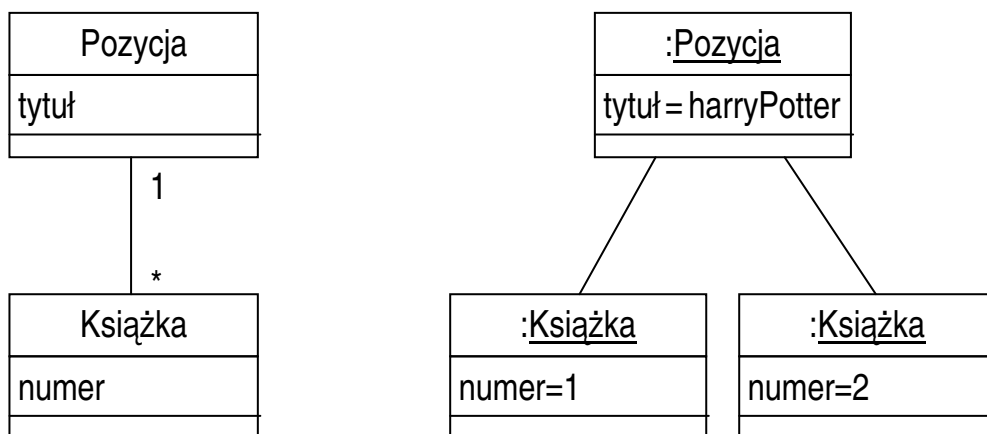
Wyróżnienia:

– operacje klasowe:	<u>podkreślenie</u>
– operacje abstrakcyjne:	<i>kursywa</i>

Diagram obiektów

Diagram klas — ogólne związki między obiektami
Diagram obiektów — chwilowa konfiguracja obiektów

- Notacja
  - ta sama symbolika, prostokąty reprezentują obiekty
  - nazwy obiektów obiekt: klasa
- Użyteczność
  - w prostych przypadkach niewielka

- w złożonych modelach rekurencyjnych duża

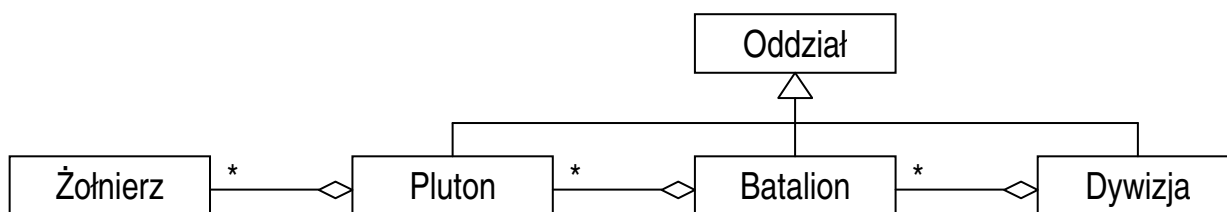
Przykład: gra komputerowa

- żołnierze, o zdolności bojowej charakteryzowanej przez uzbrojenie i wydajność (0...1),
- oddziały, których zdolność bojowa jest sumą zdolności bojowej żołnierzy.

System zna zdolność bojową żołnierzy i oddziałów i oferuje jednolite metody posługiwania się żołnierzami i oddziałami

I wariant: prosty diagram klas

Ogólna klasa Oddział i agregacja oddziałów i żołnierzy

Wady:

- sztywna hierarchia oddziałów (reorganizacja po bitwie)
- brak jednolitego interfejsu oddziałów i żołnierzy

II wariant: wzorzec projektowy *Composite*

- wspólna nadklasa dla oddziałów i żołnierzy (Jednostka)
- model rekurencyjny

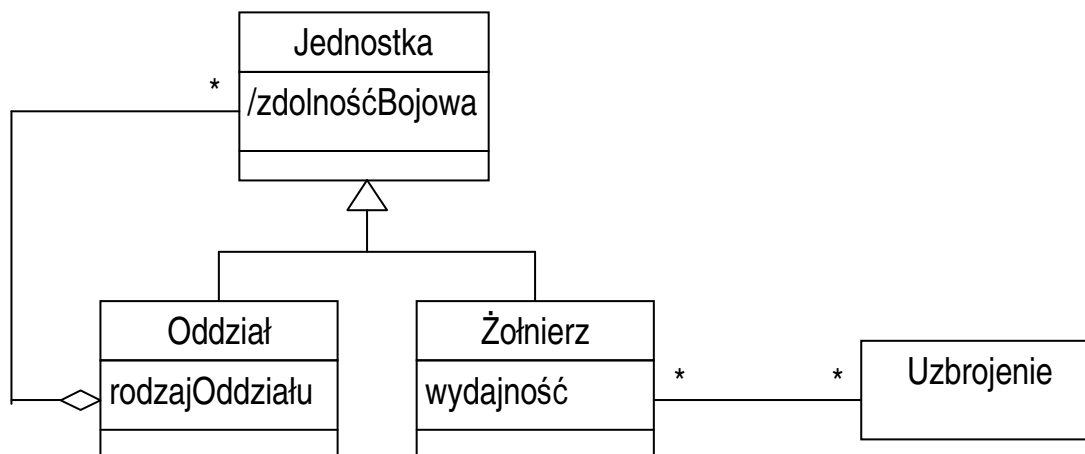
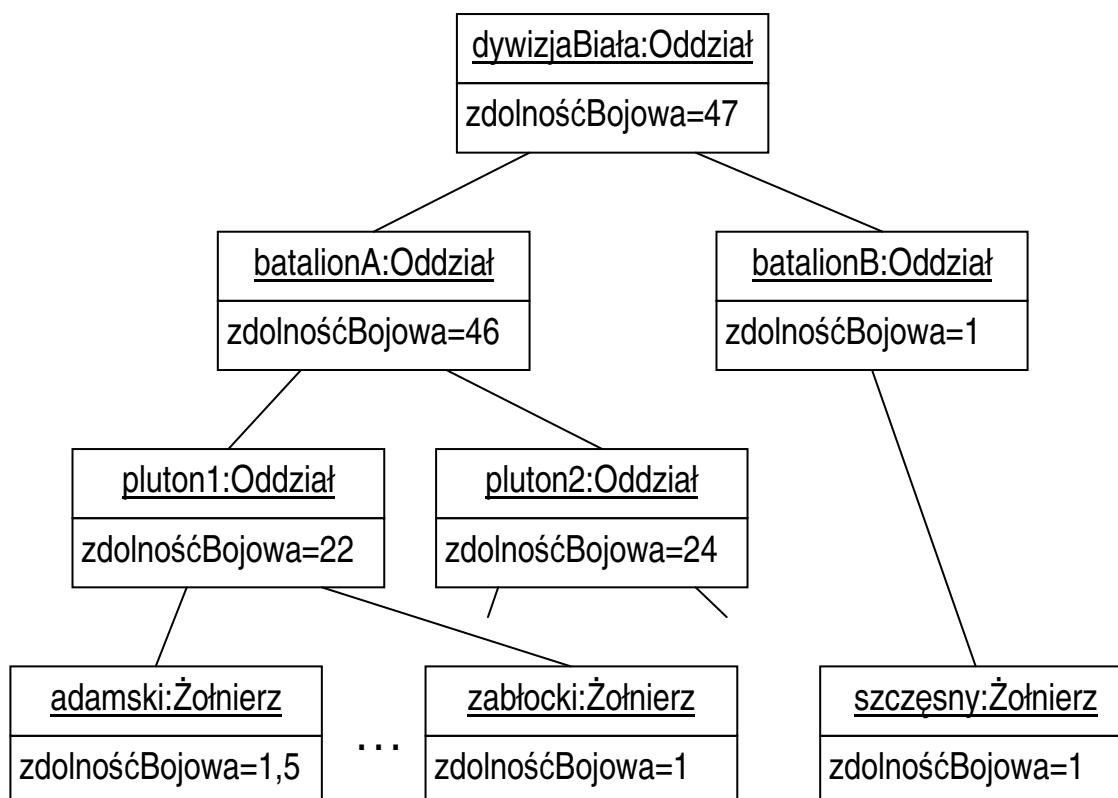

Diagram obiektów pokazuje chwilową konfigurację

→ Konfiguracja obiektów a reprezentacja to nie jest to samo!

Modelowanie współpracy obiektów

- Karty CRC
- Diagram sekwencji
- Diagram współdziałania

Karty CRC

- Nieformalny opis zachowania klas
- Elementy opisu klasy
  - nazwa
  - lista zobowiązań
  - lista klas współpracujących
- Postać

Książka	
Utwórz rewers i zapisz zamówienie	Rewers
Dokonaj wypożyczenia	Pozycja
Dokonaj zwrotu	

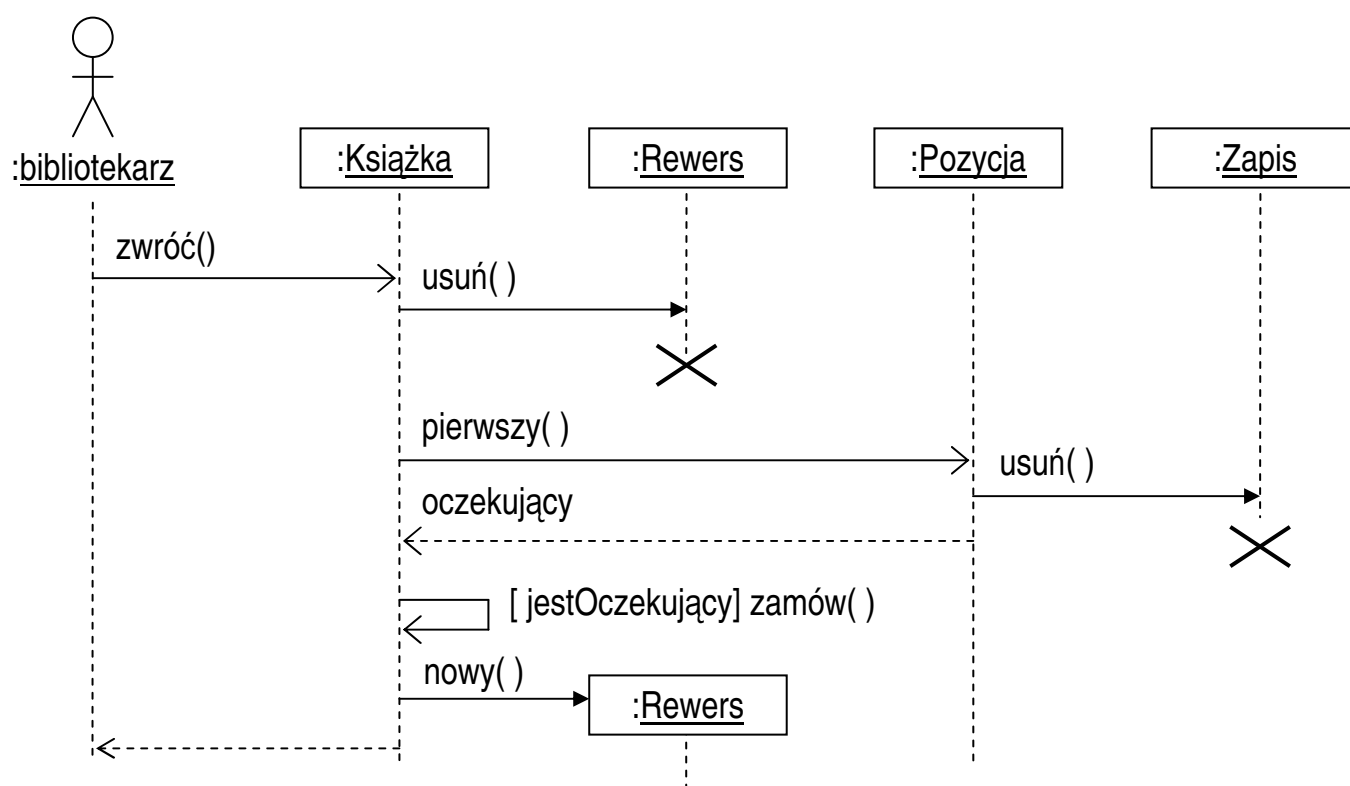
Pozycja	
Znajdź pasujące pozycje	Książka
Znajdź listę książek	Zapis
Ustal pierwszego oczekującego	

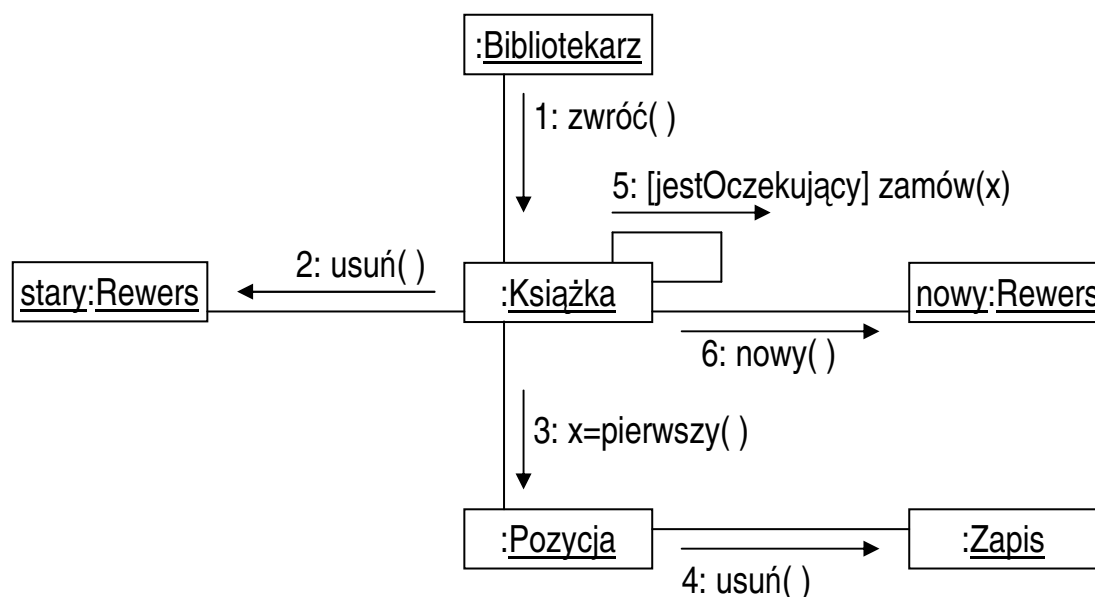
Diagram sekwencji

- Model współdziałania obiektów
- Elementy modelu:
  - obiekty
  - komunikaty
- Reprezentacja graficzna

Diagram współdziałania

- Model współdziałania obiektów.
- Elementy modelu:
  - obiekty
  - kanały komunikacji między obiektami
  - komunikaty
- Reprezentacja graficzna

- Obowiązkowa numeracja komunikatów:
  - chronologiczna
  - dziesiętna

Zastosowanie modeli współpracy obiektów

1. Diagramy są narzędziem analizy i projektowania logicznego w fazie konstrukcji
  - wstępna koncepcja na kartach CRC
  - opis w postaci diagramu
2. Później diagramy pokazujące współpracę fizycznych komponentów systemu

Przykład: system biblioteczny

1. Dane wejściowe:

- model przypadków użycia (scenariusze + reguły)
- model dziedziny (diagramy klas + stanu)

2. Problemy:

- jak określić strukturę bazy danych
- jak розміścić metody (algorytmy)

Wariant 1 — procedury transakcji użytkownika

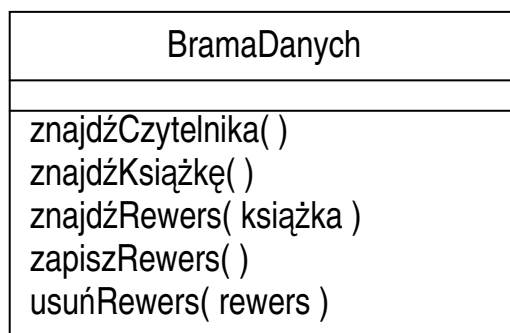
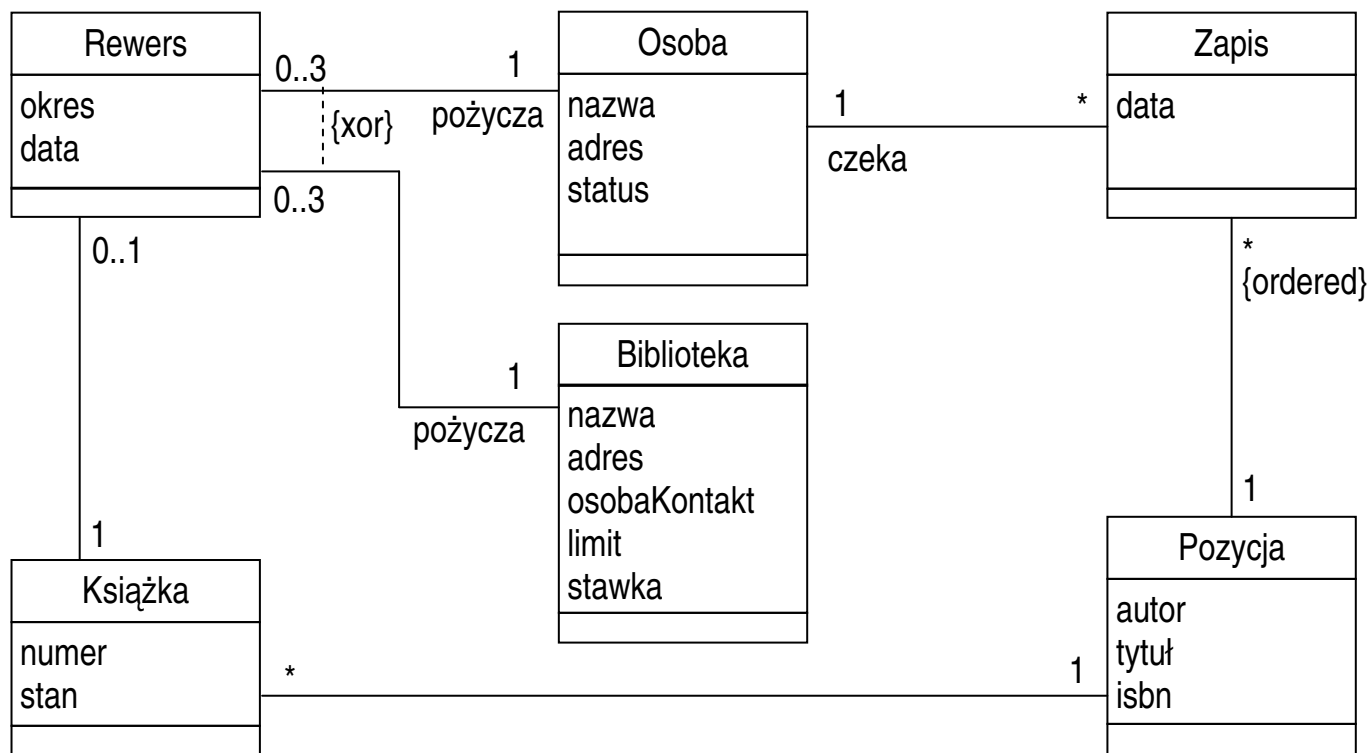
wypożycz( )

identyfikujCzytelnika( )
identyfikujKsiążkę( )
obliczOkresWypożyczenia(książka, czytelnik)
obliczOpłatę(książka, czytelnik)
znajdźCzytelnika( )
znajdźKsiążkę( )
zapiszRewers( )

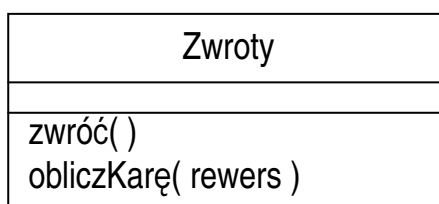
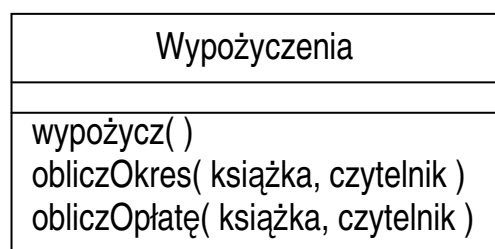
zwróć( )

identyfikujKsiążkę( )
obliczKaręZaZwłokę(rewers)
znajdźRewers(książka)
usuńRewers(rewers)

.....

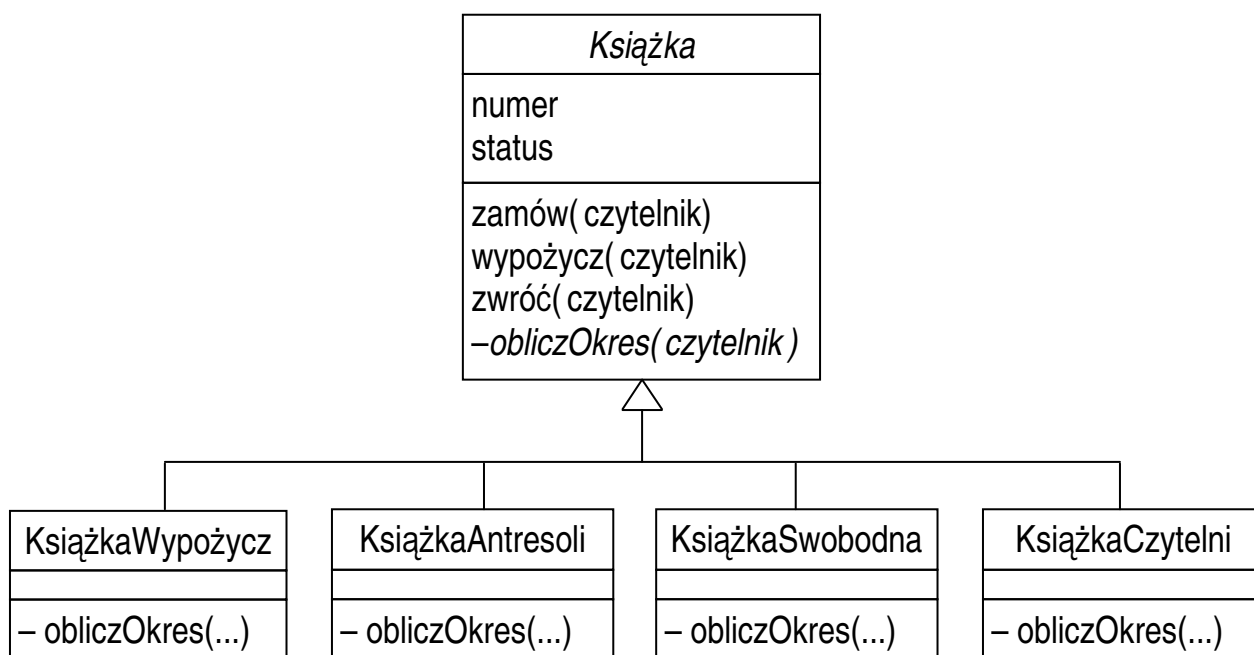
.....

.....

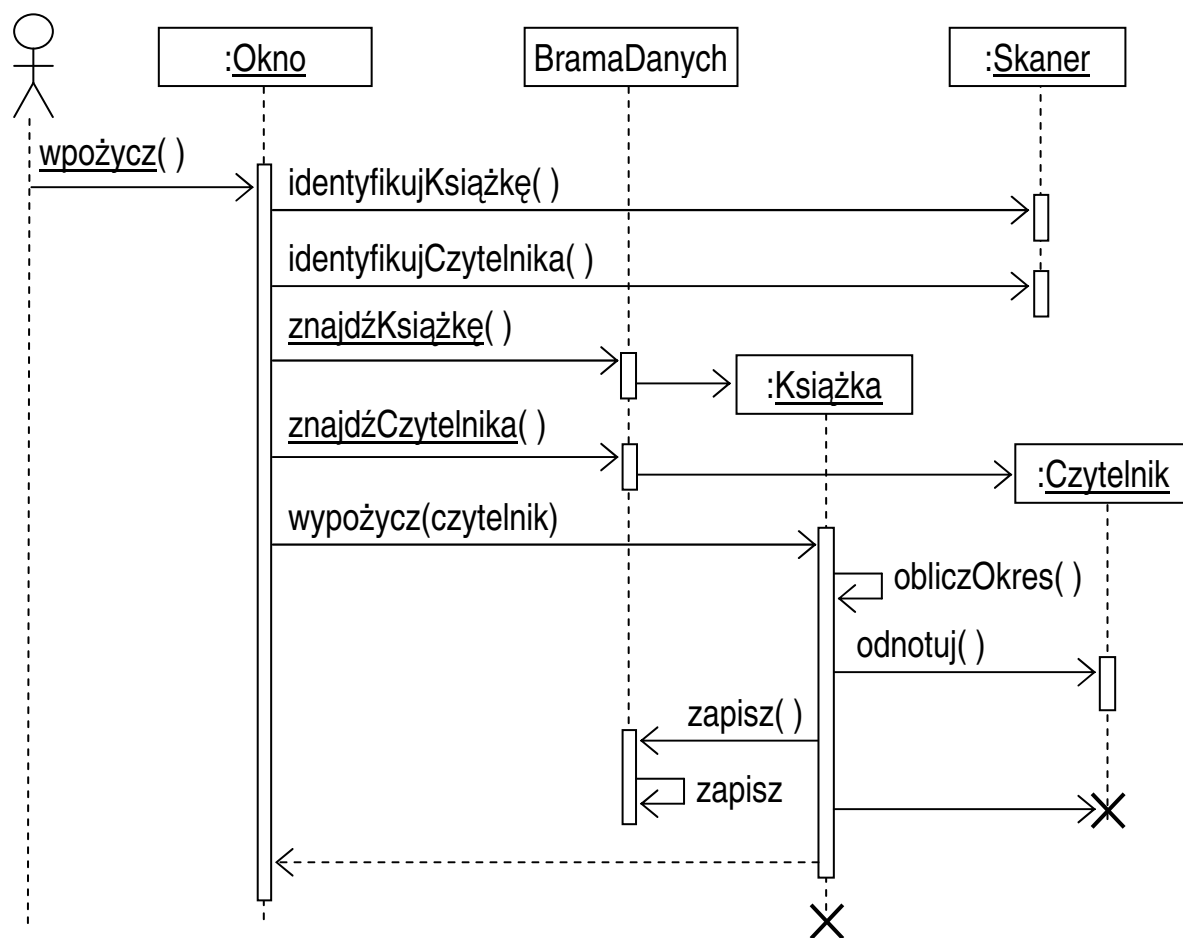

Wariant 2 — reguły w klasach modelu dziedziny

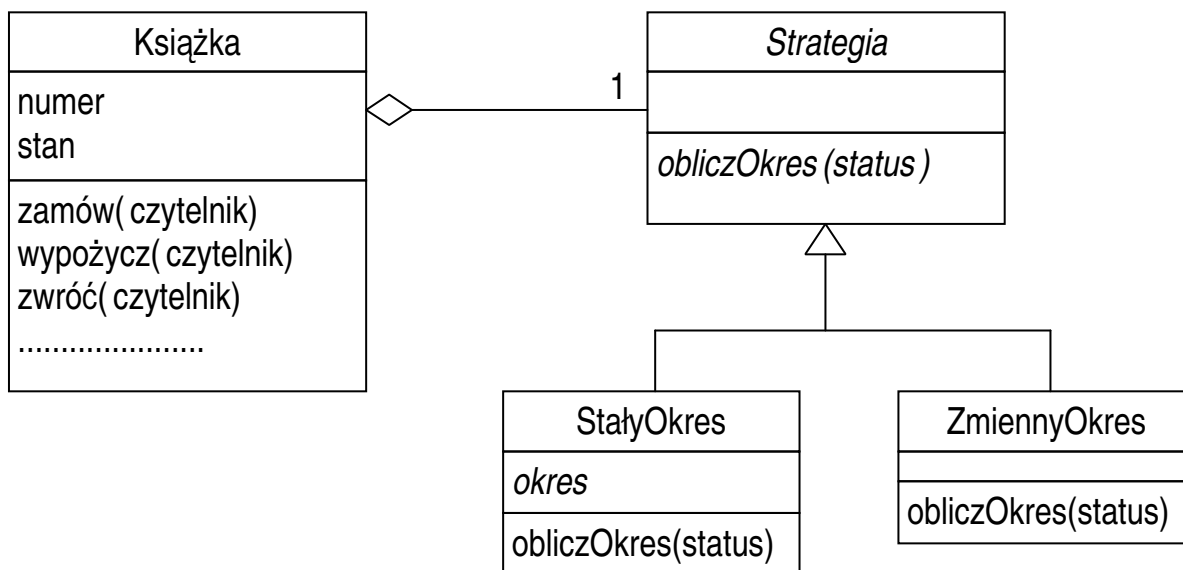

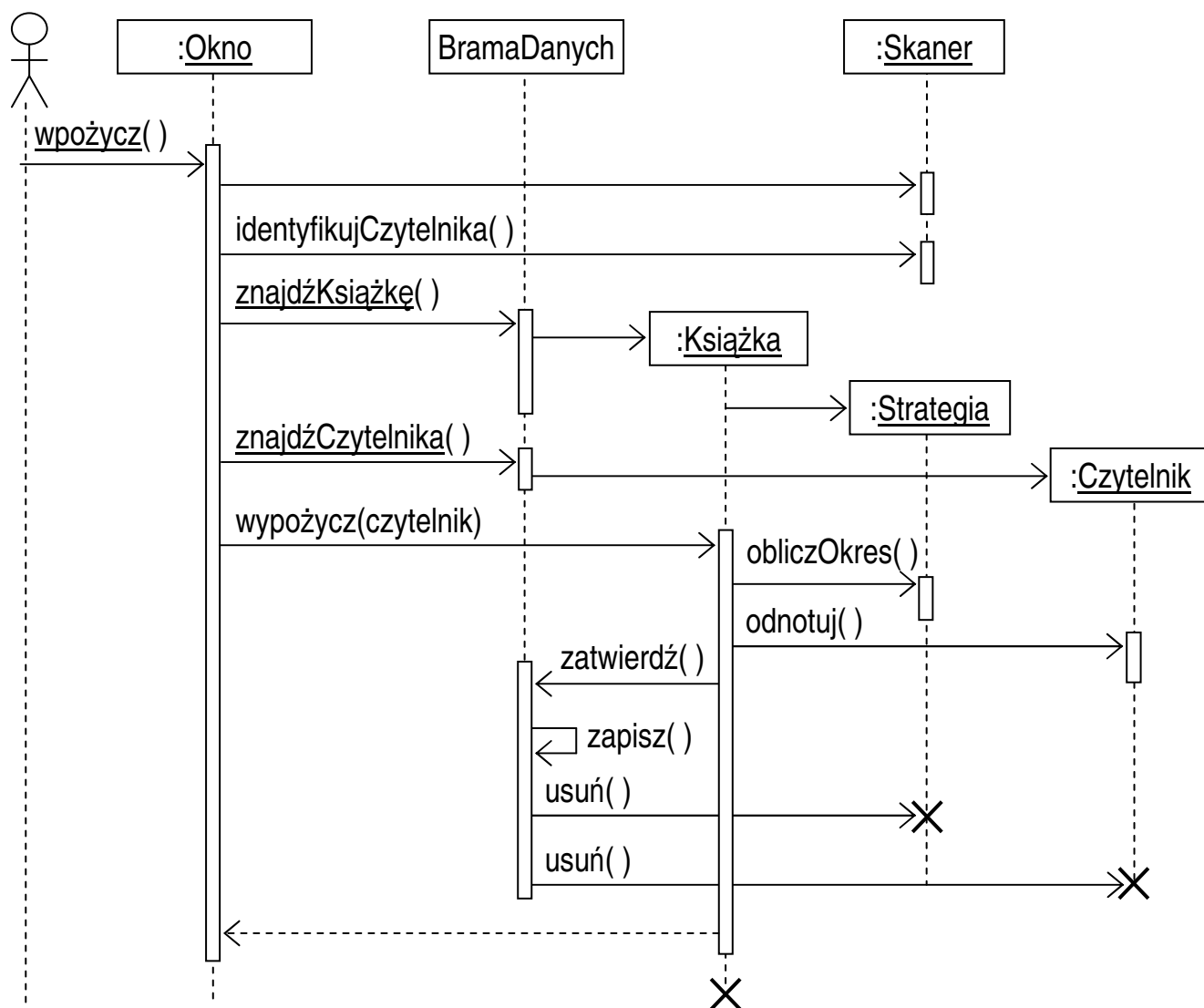
- Model danych jak w wariancie poprzednim
- Struktura klas odmienna od struktury danych trwałych

Wariant 3 — hierarchia strategii

- Szkielet programów

```
class Strategia {  
    public virtual int obliczOkres(int status)=0;  
};
```

```
class StałyOkres : public Strategia {  
private int okres;  
public:  
    StałyOkres(int okres) {  
        this.okres=okres;  
    }  
    int obliczOkres(int status) {  
        return okres;  
    }  
};
```

```
class ZmiennyOkres : public Strategia {  
public:  
    ZmiennyOkres( );  
    int obliczOkres(int status) {  
        switch ( czytelnik.status ) {  
            case pracownik:  
                return 30;  
                break;  
            case doktorant:  
                return 7;  
                break;  
            default return 0;  
        }  
    }  
};
```

```
class Książka {
private:
    Pozycja *pozycja;
    int numer;
    int stan;
    Strategia *strategia;           // obiekt strategii
public:
    Książka(Pozycja *pozycja, int numer, Strategia *strategia) {
        this.pozycja=pozycja;
        this.numer=numer;
        this.strategia=strategia;
    }
    int Wypożycz (Czytelnik *czytelnik) {
        int okres;
        .....
        okres=strategia->obliczOkres(czytelnik->status);
        .....
    }
};
```

- Stworzenie nowej książki:

```
książka *ksWyp = new Książka ( pozycja, numer, StałyOkres(60) );
książka *ksAntr = new Książka ( pozycja, numer, StałyOkres(14) );
książka *ksSw = new Książka ( pozycja, numer, StałyOkres(7) );
książka *ksCzyt = new Książka ( pozycja, numer, ZmiennyOkres( ) );
```

Wzorce projektowe

- *Composite*
- *Strategy*

E. Gamma, R. Helm, R. Johnson, J. Vlissides,
Design Patterns

- *Transaction script*
- *Domain model*
- *Data gateway*
- *Data mapper*

M. Fowler i inni,
Architektura Systemów zarządzania przedsiębiorstwem

Modelowanie fizycznej struktury aplikacji

- Określenie struktury programów
  - podział na komponenty
  - określenie zależności komponentów
  - kontrola wersji
- Rozmieszczenie komponentów
  - przypisanie do serwerów i stacji roboczych
  - wykorzystanie technologii systemowych
  - ustalenie interfejsów
- Dokumentacja
  - komponenty, ich wersje i zależności
  - struktura systemu
  - przypisanie komponentów

Pakiety

- Pojemnik zawierający dowolne byty
- Symbol graficzny

Nazwa

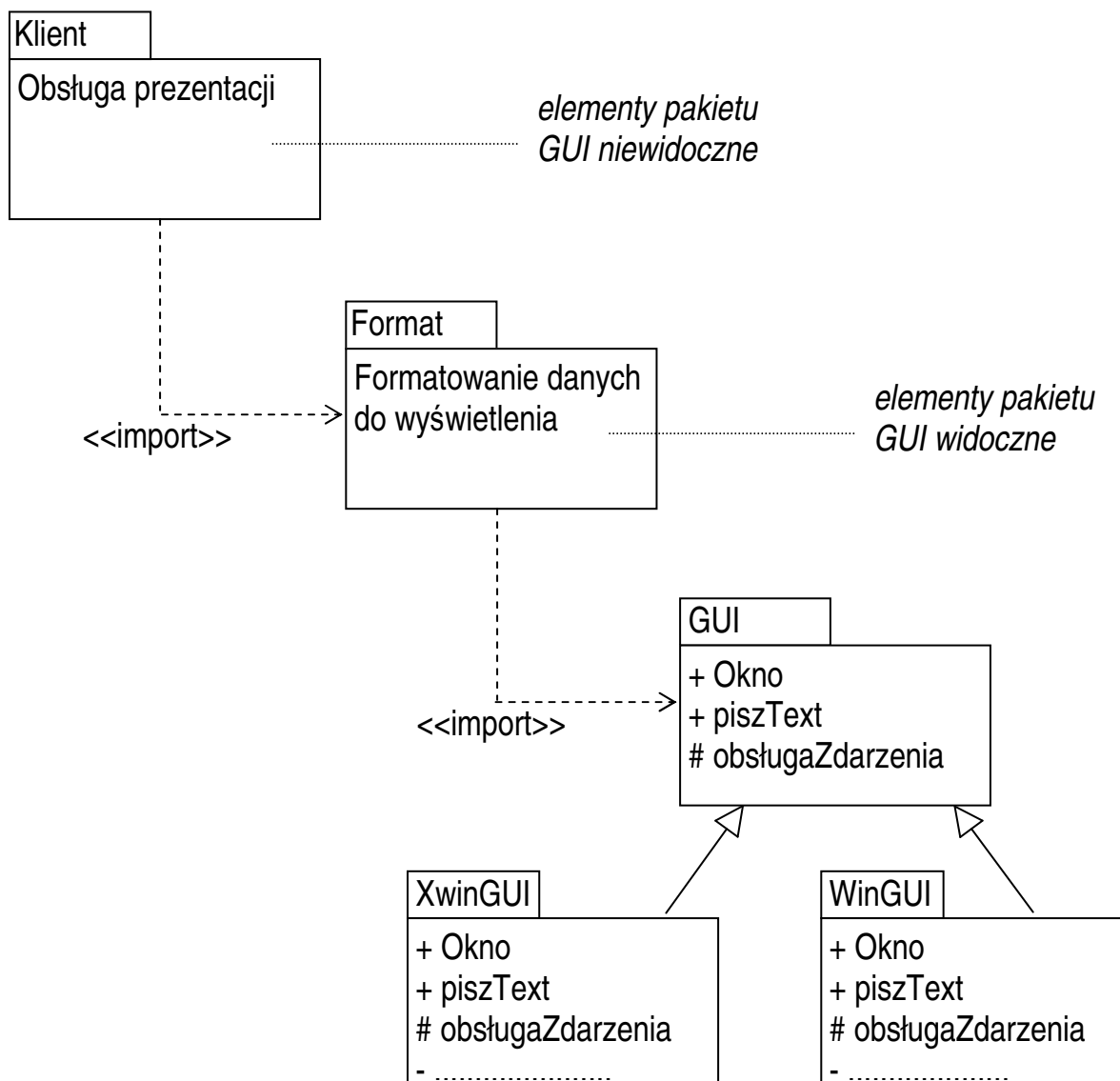
<ul style="list-style-type: none">
– opis tekstowy
– lista elementów
– diagramy
--

- Cechy
  - jest grupą innych bytów
  - określa przestrzeń nazw

pakiet_zewnetrzny::.....::pakiet_wewnetrzny::element
  - określa zakres widoczności

- Import pakietu

Pakiety klas

- Strukturalizacja kodu
- Kryterium grupowania klas w pakiety:
  - liczba asocjacji?
  - hierarchia dziedziczenia?
  - wspólny interfejs?
  - minimalizacja zależności?
- Zalecenie:
oddzielać interfejs pakietu od realizacji (np. warstwy)
- Diagramy, na których mogą wystąpić pakiety:
  - diagram współdziałania
  - diagram zależności

Zastosowanie pakietów

1. Zarządzanie projektem

- heterogeniczne pakiety artefaktów części systemu, np. przypadki użycia, klasy, diagramy stanu.

2. Dekompozycja systemu

- jednorodne pakiety (klas) opisujące strukturę systemu na wyższym poziomie abstrakcji

Podział na pakiety może poprawić modyfikowalność

Dodatkowe elementy opisu pakietów

- stereotypy:

<<system>>	domyślny pakiet obejmujący cały system
<<subsystem>>	niezależna część systemu
<<facade>>	pakiet opisujący interfejs innego pakietu
<<stub>>	reprezentant (symulator) innego pakietu
<<framework>>	pakiet parametryzowanych wzorców

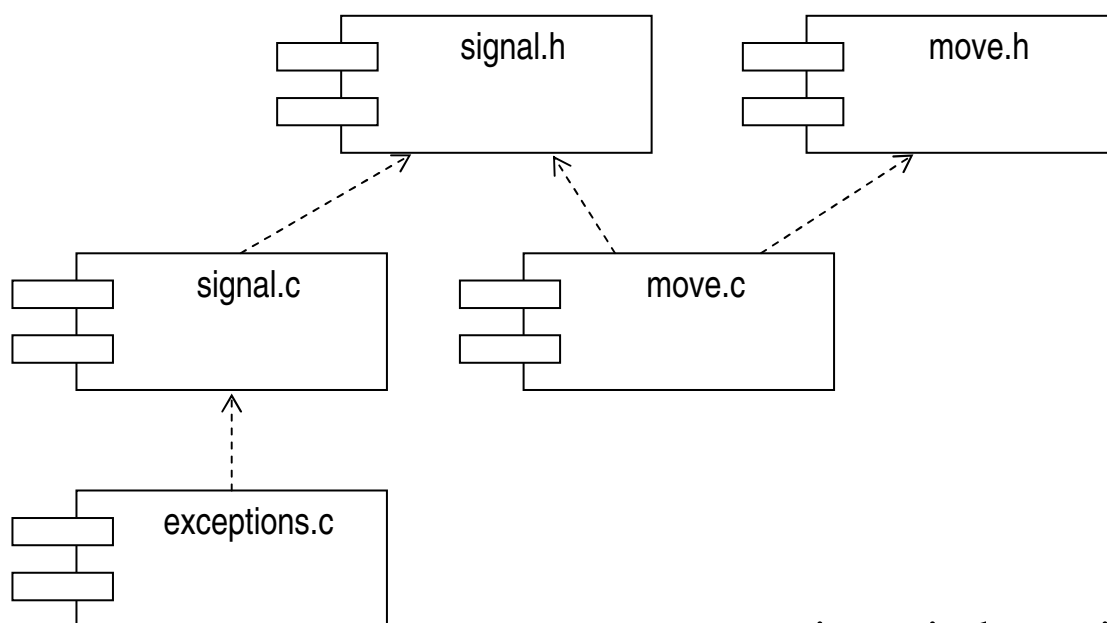
Diagramy implementacyjne

Diagram komponentów

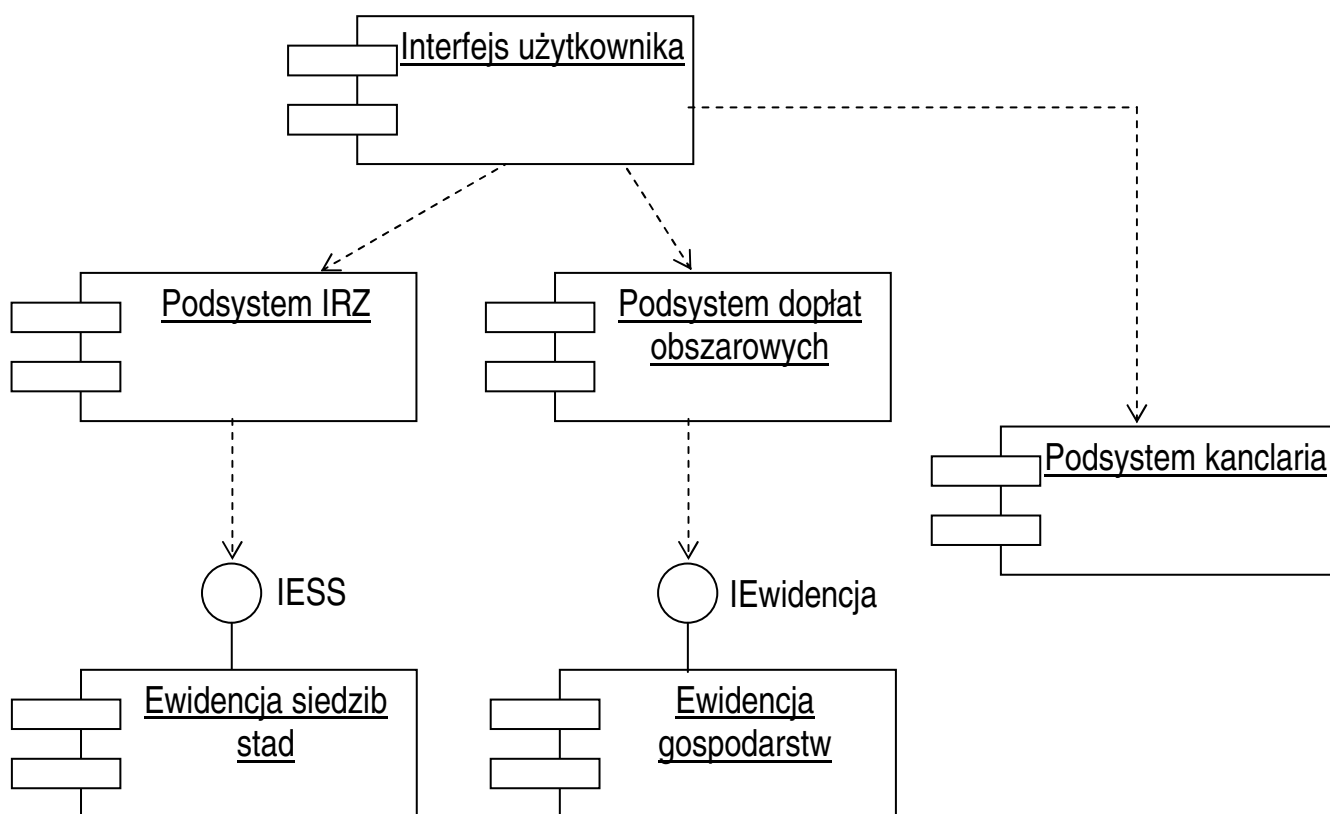
Diagram rozmieszczenia

Diagram komponentów

- Model zależności komponentów oprogramowania
- Elementy modelu:
  - komponenty
(np. pliki źródłowe, wykonalne, biblioteki, tabele)
  - zależności
- Reprezentacja graficzna

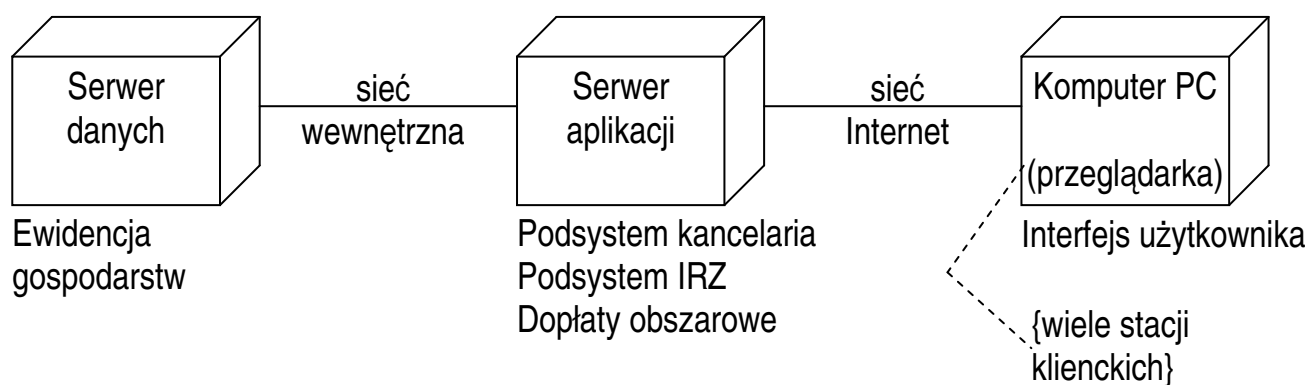
– powiązania kompilacyjne

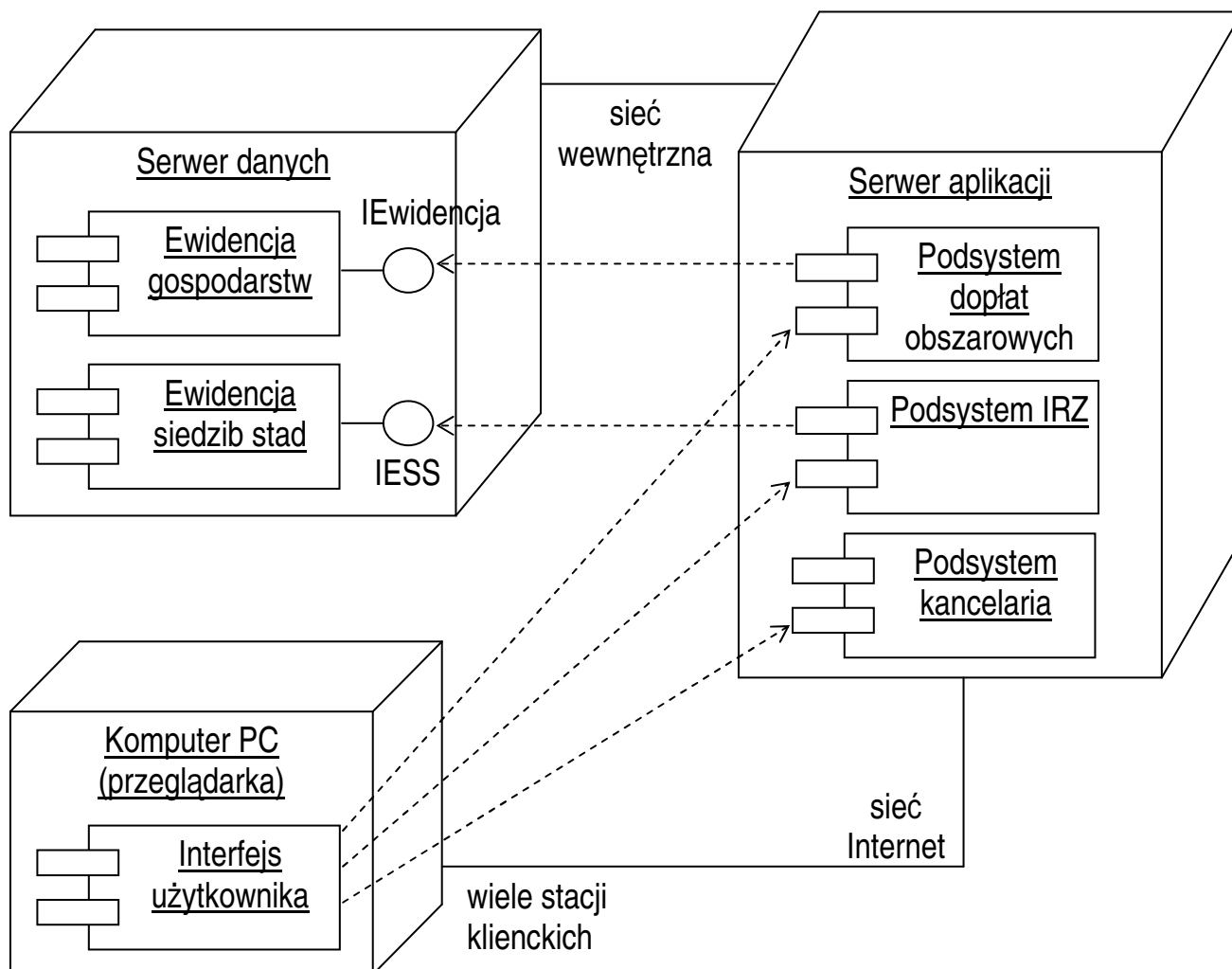
– związki współpracy komponentów.

Diagram rozmieszczenia (*deployment diagram*)

- Model fizycznej struktury systemu
- Elementy modelu
  - węzły (komputery lub urządzenia pomocnicze)
  - połączenia między węzłami (sieci lub inne sprzęgi)
  - przypisanie komponentów do węzłów
- Reprezentacja graficzna

- Wariant: połączenie diagramów implementacyjnych

Zastosowanie modeli implementacyjnych

1. Pierwsze wersje diagramów rozmieszczenia powstają w fazie rozwinięcia (koncepcja systemu)
2. Diagramy komponentów po zakończeniu projektowania w fazie konstrukcji
3. Wersja ostateczna – po implementacji

Podsumowanie: przebieg projektu

- Proces RUP określa ogólny schemat przebiegu projektu
- Język UML definiuje notację i zestaw modeli

1. Analiza wymagań

Działania:

- poznanie dziedziny aplikacji i wymagań użytkownika
- klasyfikowanie i dokumentowanie wymagań
- budowa prototypu interfejsu użytkownika

Wyniki:

- model przypadków użycia
- prototyp interfejsu użytkownika
- określenie sprzęgów zewnętrznych
- określenie wymagań нефunkcjonalnych

Faza inicjacji

Faza rozwinięcia

Faza konstrukcji

2. Modelowanie dziedziny problemu

Działania:

- analiza dziedziny aplikacji i wymagań użytkownika
- analiza scenariuszy przypadków użycia
- wykorzystanie pojęć opisywanych w literaturze
- językowa analiza opisu

Wyniki:

- diagramy klas (model pojęciowy)
  - diagramy stanu
-

Faza inicjacji

Faza rozwinięcia

Faza konstrukcji

3. Określenie logicznej struktury aplikacji

Działania:

- rozwijanie diagramu klas → wzorce projektowe
- określenie modelu danych
- określenie realizacji interfejsu użytkownika
- budowa modelu zachowania

Wyniki:

- diagramy klas
  - diagramy współpracy
-

Faza konstrukcji

4. Projektowanie programu

Działania:

- dostosowanie modelu klas
- projektowanie bazy danych
- określenie struktury programów
- projektowanie interfejsu (GUI)
- refaktoryzacja

Wyniki:

- diagramy klas (model projektowy)
  - diagramy komponentów i rozmieszczenia
-

Faza konstrukcji

5. Implementacja programu

Działania:

- definiowanie klas programu
- implementacja bazy danych
- opracowanie podręczników
- wykorzystanie narzędzi CASE

Wyniki:

- kod programu
  - dokumentacja techniczna
  - podręczniki użytkownika
-

Faza konstrukcji

6. Integracja i testowanie

Działania:

- zaplanowanie testowania akceptacyjnego
- zaplanowanie testowania integracyjnego
- integracja i testowanie → usuwanie błędów
- strojenie systemu
- testowanie akceptacyjne → odbiór

Wyniki:

- działający system
  - raporty testowania
  - poprawiona dokumentacja
-

Faza inicjacji

Faza rozwinięcia

Faza konstrukcji